

LONDYN

Nr 97

Londyn, 5 stycznia 1989 r.
Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu Konsularnego MSZ w sprawie polonijnego „okrągłego stołu”

Szyfrogram nr 198/I
z Londynu nadany 05.01.89 g. 12.20
Rozszyfrowano 05.01.89 g. 20.00

Szumski

Od Skolimowskiego.
Wasz 12168.

Rozmowy nt. „Okrągłego stołu kraj – emigracja” prowadzimy z przedstawicielami różnych środowisk emigracyjnych.

Odnotowujemy, że aktywna polityka kraju w sprawach paszportowo-wizowych i obywatelskich, tj. powszechna dostępność paszportów w kraju i konsularnych za granicą, bezproblemowe łączenie rodzin, zalegalizowanie emigracji z Polski, przyznanie możliwości posiadania przez obywatela polskiego obcego obywatelstwa, zniesienie OWD dla posiadaczy paszportów konsularnych oraz zapowiedź wprowadzenia jednolitego paszportu, spowodowały zdjęcie z porządku dnia najbardziej drażliwych kwestii w stosunkach kraj – emigracja.

Jedyną podnoszoną sprawą pozostaje umożliwienie Polonii nabywania mieszkań i nieruchomości przed osiedleniem się w kraju. W opinii rozmówców, załatwienie tych spraw utorowało drogę do politycznego dialogu. Uważają oni, że „o.s.” winien być procesem przebiegającym paralelnie w stosunku do przygotowania krajowego „o.s.”. Miejsce – Rzym - za aprobatą J.P.II. Następnie, w sekcjach problemowych, w Polsce i krajach o dużych skupiskach emigracyjno-polonijnych.

Skład uczestników po stronie kraju winien odzwierciedlać skład krajowego „o.s.”. Emigracja – wszyscy chętni, bez ograniczeń. Niezbędna reprezentacja Polonii z KS. Termin – w kilka miesięcy po rozpoczęciu krajowego „o.s.”. W naszej ocenie, specyfiką W.B. jest w dalszym ciągu dominująca rola tzw. rządu emigracyjnego, oddziaływającego na wszystkie skupiska polonijne w świecie, posiadającego swoje nasilające się kontakty z ekstremą opozycji w kraju. Odpowiednikiem Kongresów Polonii jest tu Zjednoczenie Polskie (A. Rynkiewicz), federacja skupiająca 68 organizacji emigracyjnych. Londyn jest też siedzibą dwu organizacji światowych: SPK (S. Soboniewski) i Macierzy Szkolnej (R. Gabrielczyk). Zakładając „maksymalną” wersję „o.s.” należałoby typować przedstawicieli tych organizacji, związanych z „rządem”, ale nie zajmujących nominalnych stanowisk.

Można też uwzględnić reprezentantów emigracji 68 (Kołakowski, Bauman), endecji (J. Giertych), nielicznej, najnowszej emigracji i wybitnych twórców kultury. Nadto, J. Anthony, skupiającego kilka organizacji prokrajowych.

Uważamy, że zasadnicza sugestia wzięcia udziału w rozmowach, mogąca przełamać dewizę posłuszeństwa wobec „rządu emigracyjnego” winna wyjść z USA i Kanady oraz od Episkopatu via bp Wesoły. Ok. 80% księży obsługujących dziś duchowo ten

„rząd” i powiązane z nim organizacje, wyjechało do W.B. z Polski na polecenie kościelnych władz krajowych.

Temat „o.s.” winien znaleźć się na łamach prasy katolickiej i innych, tzw. niezależnych publikatorów w kraju oraz znaleźć poparcie wybitnych artystów i naukowców, utrzymujących stały kontakt z emigracją, np. członków Komitetu Obywatelskiego.

Po skonkretyzowaniu koncepcji i decyzji kraju możemy rozpocząć sondażowe rozmowy z ww. organizacjami. Oceniamy również, że zbytne zaangażowanie czynników rządowych, w tym i MSZ, może przynieść skutek odwrotny do zamierzonego.

Gertych

Otrzymują: Kulski, Miernik, Fekecz, Rapacki, Szumski

Nr 98

Londyn, 13 stycznia 1989 r.

Chargé d'affaires Zbigniew Matuszewski rozmowach w MSZ Wlk.Brytanii w sprawie umowy Polska-EWG

Szyfrogram nr 649/I

z Londynu nadany 13.01.89 g. 13.30

Rozszyfrowano 14.01.89 g. 17.00

Wasz 12048.

Od Strzeleckiego

Przeprowadziliśmy rozmowy z FO i DTI w sprawie warunków umowy z Polską – EWG. Przystawiliśmy nasze stanowisko z podkreśleniem zmian zachodzących w polityce gospodarczej. Stanowisko strony brytyjskiej jest następujące:

1. Mandat przedstawiony przez Komisję EWG stanowi syntezę stanowisk poszczególnych krajów członkowskich. Przewiduje on zniesienie lub zawieszenie w czasie niektórych kontyngentów po podpisaniu porozumienia oraz pozostawieniu bez zmian wszystkich pozycji „czułych” dla gospodarki Wspólnoty. Zawieszeniu podlegąby przede wszystkim niektóre pozycje tradycyjnie w niewielkim stopniu wykorzystane. Rozmówcy nie byli w stanie przekazać bliższych informacji w tym zakresie, twierdząc, iż powinno to zostać ustalone w czasie negocjacji umowy. Po zawarciu umowy możliwe jest prowadzenie negocjacji o zniesienie istniejących kontyngentów w ramach Komisji Mieszanej. Stanowisko EWG będzie w dużym stopniu określane oceną funkcjonowania reformy w Polsce.

2. EWG podchodzi do porozumień z krajami socjalistycznymi w sposób zróżnicowany, z uwzględnieniem sytuacji każdego z nich oraz w oparciu o zasady obopólnych korzyści. Dlatego nie mogą się obecnie zgodzić na powtórzenie w umowie z nami klauzul węgierskich. Uważają, iż Węgrzy są bardziej zaawansowani w procesie reform, mają bardziej zrównoważoną gospodarkę oraz uregulowaną sprawę spłat kredytów. Rozmówcy nie byli w stanie określić, jakie rozwiązania reformy węgierskiej czynią ją

bardziej zaawansowaną od polskiej, podkreślili jednak jako główne kryterium jakość funkcjonowania zreformowanej gospodarki.

3. W nawiązaniu do GATT stwierdzili, iż sprawa przyjętych zobowiązań 7 – procentowego wzrostu importu nie ma wpływu na stanowisko EWG w omawianej sprawie.

4. Odnośnie zasady tworzenia kontyngentów po 1992 roku rozmówcy stwierdzili brak do tej pory uzgodnień między krajami członkowskimi EWG.

Z rozmowy wynika, że stanowisko brytyjskie jest otwarte na negocjacje i może ulegać ewolucji w zależności od oceny rozwoju sytuacji w kraju.

Matuszewski

Otrzymują: Olechowski, Kulski, Fekecz, Padlewski, Rapacki, Staniszewski

Nr 99

Londyn, 5 stycznia 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o brytyjskich ocenach X Plenum KC PZPR

Szyfrogram nr 1129/I

z Londynu nadany 23.01.89 g. 15.40

Rozszyfrowano 24.01.89 g. 12.30

Fekecz

W tutejszych kołach opiniotwórczych i dyplomatycznych pozytywnie oceniono wyniki X Plenum. Podjęte decyzje oceniane są jako wyjątkowo ważny krok na drodze do dalszej demokratyzacji życia politycznego w Polsce. Zgoda partii rządzącej na pluralizm w życiu politycznym i związkowym, na określonych warunkach, daje szansę na społeczne poparcie programu reform gospodarczych. Oczekuje się na stanowisko opozycji. Decydujące znaczenie jednak przywiązuje się do terminu zwołania i przebiegu obrad „okrągłego stołu”. Podkreśla się znaczenie roli Kościoła Katolickiego. O ile kiedyś uznawano jego rolę jako mediatora, o tyle teraz wyrażane są opinie o nim jako o stronie w zaistniałej sytuacji.

Z zainteresowaniem oczekuje się decyzji odnośnie terminu wyborów do Sejmu i zmian dotyczących ordynacji wyborczej. Zapytania dotyczą także stanowiska SD i ZSL. Wyniki głosowania nad projektem uchwały X Plenum oraz votum zaufania dla Biura Politycznego oceniane są jako przejaw umocnienia się w partii linii reprezentowanej przez I Sekretarza i Premiera. Wszystkie uwagi i komentarze cechuje jednak duża wstrzemięźliwość, wywołana brakiem szczegółowych informacji o przebiegu obrad, jak i niewiedza, co do faktycznych obwarowań koncepcji pluralizmu. Nie jest również znane stanowisko ZSRR wobec podjętych decyzji. Strona brytyjska formalnie wyraża zadowolenie z rozwoju sytuacji w Polsce. My i Węgrzy wymieniani jesteśmy jako jedyni w obozie, którzy rzeczywiście zamierzają dokonać reform gospodarczych i politycznych systemu.

Gertych

Otrzymują: Ciosek, Czyrek, Kołodziejczak, Gdula, Kucza, Tabkowski, Pożoga, Użycki, Szaciło, Urban, Górnicki, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Kulski, Fekecz, Nowak, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 100

Londyn, 13 lutego 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o brytyjskich ocenach obrad „okrągłego stołu”

Szyfrogram nr 2268/I
z Londynu nadany 13.02.89 g. 9.10
Rozszyfrowano 13.02.89 g. 14.20

Pilny

Fekecz

Wasz 1194.

O zakresie zainteresowania i generalnym poparciu dla obrad „okrągłego stołu” świadczy oświadczenie rządu brytyjskiego (10). Obrady są uważnie śledzone i żywo komentowane w szerokich kręgach politycznych.

Jednocześnie ocenia się, że otwarcie obrad „okrągłego stołu” świadczy o politycznej dojrzałości i uświadomieniu sobie przez obie strony konieczności osiągnięcia kompromisu i porozumienia w imię nadrzędnych interesów narodowych. Na tej podstawie tut. obserwatorzy oczekują z ostrożnym optymizmem na rezultaty rozmów. Równocześnie jednak dostrzega się, że utrzymujące się uprzedzenia, wrogość i brak zaufania mogą zagrozić osiągnięciu pozytywnych wyników przez „okrągły stół”. Uważa się również, że istnieją elementy otwarcie wrogie obradom (np. strajk w Bełchatowie uznany został za rezultat działań sił ekstremalnych obu stron). Rozważany jest problem na ile reprezentowane przy „okrągłym stole” siły mają realny wpływ i możliwości „pociągnięcia za sobą większości polskiego społeczeństwa”.

Stosunkowo powszechna jest opinia, że pozytywne zakończenie „okrągłego stołu” i wypracowanie spójnego programu ekonomicznego oznaczać będzie odblokowanie finansowej pomocy Zachodu. Przypomniane są wypowiedzi Thatcher w Polsce o gotowości udzielania ekonomicznego wsparcia po wprowadzeniu reform politycznych. Równocześnie jednak (FCO) podkreśla się konieczność uzyskania porozumienia z MFW i Klubem Paryskim oraz „uzyskania w praktyce pozytywnych rezultatów reform ekonomicznych”.

W FCO zasygnalizowali, że pozytywne wyniki „okrągłego stołu” będą podstawą do ponownego rozważenia sprawy przeniesienia prochów Sikorskiego.

Generalnie podkreślana jest bezprecedensowość i przełomowy charakter polskich wydarzeń dla wszystkich KS.

Gertych

Otrzymują: Kiszczak, Ciosek, Tabkowski, Urban, Pawlak, Olechowski, Fekecz, Kulski, Rapacki, Szymański, Staniszewski

Nr 101

Londyn, 15 lutego 1989 r.

**Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z
posłem Bernardem Brainem o brytyjskich ocenach obrad „okrągłego stołu”**

Szyfrogram nr 2530/I
z Londynu nadany 15.02.89 g. 15.50
Rozszyfrowano 17.02.89 g. 12.20

Fekecz

Z rozmowy Czapiewskiego z sir B. Brain'em – konserwatywnym posłem w Izbie Gmin, członkiem brytyjsko-polskiej grupy parlamentarnej, 14 bm.

Obrady „o.s.” zostały b. dobrze przyjęte i są uważnie śledzone w kręgach opiniotwórczych w W.B. Zakłada się, że rezultaty będą pozytywne, aczkolwiek istnieje pełna świadomość trudności i wielopłaszczyznowych uwarunkowań. B. stwierdził, że „polskie próby stworzenia pluralistycznego modelu mają pełne poparcie Brytyjczyków, którzy zawsze opowiadali się za takim rozwiązaniem. Wypracowanie przez „o.s.” wiarygodnego dla Zachodu modelu zostanie z pewnością docenione w formie odpowiednich decyzji finansowych.

B. zdaje sobie sprawę z tego, że zadłużenie staje się obecnie główną przeszkodą na drodze wychodzenia Polski z kryzysu ekonomicznego.

B. uznał, że przemiany zachodzące w Polsce są ściśle związane z wydarzeniami w ZSRR. Fakt ten nakazuje obecnie zweryfikować pogląd na wprowadzenie stanu wojennego w Polsce. Zdaniem B. był to – w ówczesnych warunkach – krok konieczny, zapobiegający rozlewowi krwi.

Gertych

Otrzymują: Baka, Ciosek, Kiszczak, Kołodziejczak, Gdula, Kucza, Tabkowski, Pożoga, Użycki, Górnicki, Pawlak, Sarewicz, Misztal, Kulski, Fekecz, Nowak, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 102

Londyn, 15 lutego 1989 r.

**Ambasador Zbigniew Gertych do prezesa Rady Ministrów o przebiegu wizyty w
Wielkiej Brytanii ministra współpracy gospodarczej z zagranicą Dominika
Jastrzębskiego**

Szyfrogram nr 2543/I
z Londynu nadany 17.02.89 g. 11.00
Rozszyfrowano 17.02.89 g. 16.00

Rakowski

1. Pobyt ministra Jastrzębskiego w Londynie i przeprowadzone rozmowy z wpływowymi przedstawicielami administracji centralnej, biznesu i środków masowego przekazu będą mieć korzystny wpływ na dalszy rozwój stosunków politycznych i gospodarczych z Wielką Brytanią, stworzenie lepszej atmosfery wokół spraw polskich oraz lepsze zrozumienie politycznej woli i determinacji rządu M.F. Rakowskiego przeprowadzenia radykalnych reform systemowych.

2. Minister Jastrzębski wielokrotnie podkreślał działania rządu na rzecz urynkwienia i u efektywnienia gospodarki, jej otwarcia na współpracę z zagranicą na wzajemnie korzystnych warunkach oraz obszernie przedstawił nowe atrakcyjne możliwości podejmowania w Polsce inwestycji kapitałowych.

Mówiąc o obradach „okrągłego stołu” minister D. Jastrzębski stwierdził, że nie ma istotnych różnic z opozycją odnośnie przyszłego modelu gospodarczego, a znaczna część propozycji zgłoszonych w tym zakresie przez przedstawicieli „Solidarności” została już, bądź jest wprowadzona w życie przez rząd.

3. Wypowiedzi ministra spotkały się z dużym zainteresowaniem i życzliwym przyjęciem ze strony rozmówców.

W naszej ocenie, powinny one pozytywnie wpłynąć na ewolucję sposobu myślenia i bardziej konstruktywne podejście do naszych spraw.

Oczekujemy zmiany dotychczasowego stanowiska odnośnie normalizacji współpracy finansowo-kredytowej po przychylniej wypowiedzi w tej sprawie min. Clarka.

4. W bardzo przychylnym dla Polski i jej problemów tonie utrzymany był wywiad, jakiego minister Jastrzębski udzielił wpływowemu dziennikarzowi „Financial Times”.

Gertych

Otrzymują: Rakowski, Baka, Ciosek, Czyrek, Kiszczak, Siwicki, Kołodziejczak, Basiak, Gdula, Kucza, Janiszewski, Pożoga, Użycki, Urban, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Kulski, Jaroszek, Miernik, Fekecz, Nowak, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 103

Londyn, 15 lutego 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do ministra spraw zagranicznych o rozmowie podsekretarza stanu w MSZ Bolesława Kulskiego z ministrem spraw zagranicznych Wlk. Brytanii Geoffreyem Howe o relacjach dwustronnych i sytuacji międzynarodowej

Szyfrogram nr 2815/I
z Londynu nadany 23.02.89 g. 0.30
Rozszyfrowano 23.02.89 g. 8.30

Olechowski

Od Kulskiego.

22 bm. odbyłem 45 minutową rozmowę z Howem. Podzielił nasze pozytywne oceny dotychczasowego rozwoju stosunków dwustronnych i opowiedział się za dalszym ich

wzbogacaniem. Oczekują na roboczą wizytę generała W. Jaruzelskiego. Z uwagi na napięty kalendarz Thatcher, prosi o pilne zaproponowanie przez nas daty.

H. ciepło komentował rozmowy z Wami. Przypomniał, że od jego ostatniej wizyty w Polsce upłynęło już 4 lata.

Wykazał znaczne, życzliwe zainteresowanie sytuacją w Polsce. Obrady „o.s” obserwują uważnie z „dużymi i realistycznymi” nadziejami na rzeczywisty postęp. Dojście do rozmów uważają za wyraz praktycznego uznania przez władze PRL nierozłączności reform politycznych z poprawą sytuacji gospodarczej. Odnosząc się do przedstawionego przeze mnie stanowiska ws. zewnętrznych uwarunkowań reform i konieczności znormalizowania stosunków finansowo-kredytowych, H. stwierdził, że „postęp w demokratyzacji życia politycznego w Polsce umożliwi pozytywne zmiany w podejściu Zachodu do stosunków kredytowo-finansowych”.

H. interesował się stanem stosunków między KS. Oceniał, że różnią się one znacznie stosunkiem do „pieriestrojki” i tempem przeobrażeń wewnętrznych. Liberalizacja i pozytywne zmiany w PRL i na Węgrzech kontrastują z sytuacją w Rumunii i „walką przeciwstawnych tendencji” w CSRS..

Sondował, czy deklaracja Gorbaczowa w ONZ o uznaniu „zasady wolnego wyboru” oznacza odejście przez ZSRR od doktryny Breżniewa.

H. prosił również o informację nt. zakończenia sprawy Katynia, zwracając uwagę na jej poważny polityczny ładunek.

W odpowiedzi na pytanie o stanowisko wobec najnowszych inicjatyw KS ws. bezpieczeństwa i rozbrojenia, w tym broni jądrowych krótkiego zasięgu, H. zaakcentował znaczenie usunięcia dysproporcji w siłach konwencjonalnych między UW i NATO. Spodziewają się trudnych rokowań w Wiedniu, zwłaszcza wobec poważnych rozbieżności we wzajemnej ocenie sił (kwestionują opublikowane przez UW liczby). Ws. broni „A” krótkiego zasięgu nie mają jeszcze ostatecznego stanowiska, tym bardziej że „w ciągu ostatnich 5 lat ZSRR poważnie zmodernizował siły nuklearne”, co muszą uwzględnić w swojej strategii.

Z przebiegu rozmowy można wnioskować, że WB zamierza intensyfikować swe stosunki z Polską zachowując jednakże nadal w najbliższym czasie ostrożność w sprawach kredytowych w płaszczyźnie dwustronnej.

Gertych

Otrzymują: Olechowski, Jaroszek, Kulski, Majewski, Miernik, Fekecz, Napieraj, Nowak, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 104

Londyn, 23 lutego 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do przewodniczącego Rady Państwa z relacją marszałka Sejmu Romana Malinowskiego o jego rozmowach podczas wizyty w Wielkiej Brytanii

Szyfrogram nr 2865/I
z Londynu nadany 23.02.89 g. 11.50
Rozszyfrowano 23.02.89 g. 18.00

Pilny

Jaruzelski

Od Malinowskiego.

Moja krótka wizyta w W. Brytanii na zaproszenie speakera Izby Gmin (rewizyta za jego pobyt w Polsce jesienią 1987 r.) przebiegała w życzliwej i dobrej atmosferze. Rozmowy były konstruktywne, rzeczowe i nacechowane pozytywnym stosunkiem do nas.

1. W ostatnim dniu miałem spotkanie z M.Thatcher. Nawiązała b. ciepło do swojej wizyty w Polsce i szczególnie do rozmów z Wami oraz premierem Rakowskim. Podkreśliła, że dzięki temu głębiej poznała i rozumiała ogrom problemów jakie mamy do rozwiązania i żywo interesuje się tym, co dzieje się w Polsce zwłaszcza, że od jej pobytu zaszły u nas tak istotne zmiany.

Po nakreśleniu przez mnie postępu prac i programu „okrągłego stołu” oceniła, że weszliśmy na właściwą drogę do uzyskania mobilności narodu dla rozwiązywania niełatwych i często niepopularnych zadań. Ma świadomość, że okres przejściowy w procesie gruntownych przemian jest zawsze trudny, ale uważa jednocześnie, że cierpliwością i uporem przejdziemy przez niego pomyślnie. Życzy nam tego szczerze i zapewnia o swym poparciu dla podjętych przez nas działań. Poinformowała o swojej ostatniej rozmowie w Bonn z Kohlem, któremu powiedziała, że jest przekonana, iż Polska autentycznie dąży do radykalnego wyjścia ze swoich trudności i to w oparciu o zasady, które zasługują na uznanie i aprobatę, co nie może pozostać bez wpływu na nasze możliwości rozwoju współpracy zagranicznej.

Zapewnia, że w tym duchu będzie ze swej strony działać przy naszych staraniach o pozytywne rozwiązania w odniesieniu do polityki kredytowo-finansowej, Klubu Paryskiego, Funduszu Walutowego itp. W pełni podziela nasze stanowisko, że obecnie kluczowym problemem dla powodzenia naszych systemowych przemian jest gospodarka. Ocenia, że przebieg „okrągłego stołu”, ustawowe zmiany w dziedzinie gospodarczej stwarzają dobre perspektywy dla rozwoju polsko-brytyjskiej współpracy gospodarczej i wydatnego zintensyfikowania wzajemnych stosunków i innych dziedzinach.

M. Thatcher potwierdziła wagę, jaką W. Brytania przywiązuje do wspólnego upamiętnienia 50 rocznicy wybuchu II wojny światowej i akcentowała mocno swój osobisty, emocjonalny stosunek do tych obchodów.

Na podniesiony przez mnie temat powrotu do Polski prochów W. Sikorskiego zapewniła, że sprawę zbada osobiście i będzie się starać, aby została ona rozwiązana.

Przekazane na początku spotkania pozdrowienia od Was, premiera Rakowskiego, bardzo serdecznie odwzajemniła. Przypomniała, że rozmowy z Wami w Polsce wywarły na niej głębokie wrażenie – „Uważam gen Jaruzelskiego za wybitnego polityka i wielkiego patriotę”. Wyraziła życzenie spotkania z Wami „przy okazji pobytu w Londynie, lub w pobliżu”. Liczy również w niedalekiej przyszłości na spotkanie z premierem Rakowskim dla którego – dodała – będziemy przygotowywać oficjalną wizytę.

2. Poważna część moich rozmów została przeprowadzona w Parlamencie. Przewodniczący Izby Gmin, Weatherill nadał 1-szej wizycie Marszałka Sejmu w W. Brytanii w historii polsko-brytyjskiej stosunków, wysoką rangę. Wyraził uznanie dla przebiegu i rezultatów warszawskiej konferencji przewodniczących Parlamentów Europy, USA i Kanady, oceniając ją jako istotny krok w kierunku budowania jedności Europy. W sprawach bilateralnych byliśmy zgodni, aby współpracę między naszymi Parlamentami wzbogacić o bezpośrednie kontakty odpowiednich komisji, frakcji (klubów) parlamentarnych, a także młodych parlamentarzystów z myślą o tworzeniu sprzyjającej atmosfery, stymulowaniu i popieraniu rozwoju stosunków we wszystkich dziedzinach współpracy między Polską i W. Brytanią. Przyjęliśmy odpowiednie, kierunkowe uzgodnienia. Szeroka problematyka wzajemnych stosunków stała się przedmiotem rzeczowej wymiany poglądów z

członkami brytyjsko-polskiej grupy parlamentarnej i jej przewodniczącym Howellem, który w maju br. przyjeżdża do Polski na zaproszenie polsko-brytyjskiej grupy w Sejmie.

Odbyłem również spotkania z kierownictwami wszystkich funkcjonujących w Parlamencie brytyjskim frakcji.

3. Poza rozmowami w Parlamencie, miałem również spotkania z grupą działaczy gospodarczych, skupionych wokół Polskiej Komisji Londyńskiej Izby Handlu i Przemysłu, ze środowiskiem naukowym w Oksfordzie i przedstawicielami brytyjskich środków masowego przekazu. Ze strony wszystkich rozmówców brytyjskich wyrażano żywe zainteresowanie dla przemian zachodzących w Polsce. Wykorzystałem rozmowy dla szerokiego naświetlenia dokonywanej głębokiej reorientacji w naszej polityce wewnętrznej – stanowiska w sprawie pluralizmu politycznego i związkowego, ustawowych zmian i reform w gospodarce oraz przebiegu „okrągłego stołu”. Wskazywałem, że nasze przemiany wewnętrzne mają również wymiar zewnętrzny, zwłaszcza europejski. Moje informacje były przyjmowane z życzliwym zrozumieniem bez polemicznych akcentów.

Gertych

Otrzymują: Baka, Basiak, Gdula, Tabkowski, Szymański, Jastrzębski, Wróblewski, Wirowski, Wójcik, Żyłkowski, Klasa, Jaroszek, Czyżycki, Fekecz, Padlewski, Fekecz, Rapacki, Szumski, Szymański

Nr 105

Londyn, 14 marca 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do podsekretarza stanu w Ministerstwie Współpracy Gospodarczej z Zagranicą i podsekretarza stanu w MSZ o rozmowach ze współpracownikiem podsekretarza stanu MSZ Wlk.Brytanii Davidem Ratfordem o rozwoju sytuacji w Polsce i o rozmowach PRL-EWG

Szyfrogram nr 3864/I
z Londynu nadany 14.03.89 g. 12.50
Rozszyfrowano 14.03.89 g. 20.00

Kaczurba – Kulski

13 bm. Strzelecki i Matuszewski przedstawili D. Ratfordowi /z-ca wiceministra SZ/ stanowisko ws. naszej 2012. W odpowiedzi R. stwierdził, że – bazując na raportach ich Ambasady – obserwują b. uważnie rozwój sytuacji w Polsce. Dostrzegają wyraźne dysproporcje między postępem reform politycznych i ekonomicznych. Pierwsze oceniają pozytywnie. Dali temu już wyraz m.in. realizując wizytę Thatcher. Są zdania, że również po jej pobycie następują dalsze poważne zmiany w mechanizmach politycznych w Polsce, które oceniają jako ewolucję we właściwym kierunku. W tym kontekście R. odniósł się do obrad „o.s.” i zapowiedzianych zmian w ordynacji wyborczej i nowego kształtu najwyższych władz państwowych.

W sprawach ekonomicznych natomiast „najtrudniejsze decyzje nie zostały jeszcze podjęte”. Dotyczy to zwłaszcza systemu cenotwórstwa i subsydiów, który – w obecnym wydaniu – nie sprzyja rozwojowi mechanizmów rynkowych.

W sprawach umowy Polska – EWG podtrzymują mandat udzielony Komisji. Zniosą kontyngenty, które były dotychczas wykorzystywane w niewielkim stopniu, nie wykluczają

niektórych innych możliwości do załatwienia pozycji. Nie są obecnie w stanie ustalić kalendarza zniesienia wszystkich ograniczeń. Powoływali się tu na interesy własnego przemysłu i bezrobocie, podkreślając przy tym, że są i tak najbardziej liberalni w tym względzie wśród wszystkich państw EWG. Nie uważają za możliwe wprowadzenie zagadnień współpracy kredytowej.

Odnosząc się do „węgierskiego modelu” umowy R. stwierdził, że Węgrzy rozpoczęli proces reform wcześniej i istnieje możliwość jego oceny w dłuższym okresie czasu. Reformy w Polsce chcieliby również oceniać po ich praktycznych rezultatach.

R. sugerował zawarcie umowy na możliwych obecnie do wynegocjowania warunkach. Uważa, że będzie to postęp w rozwoju stosunków gospodarczych.

Gertych

Otrzymują: Baka, Czyrek, Sekuła, Basiak, Kucza, Jastrzębski, Pożoga, Wójcik, Górnicki, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Fekecz, Padlewski, Staniszewski, Szymański

Nr 106

Londyn, 17 marca 1989 r.

**Chargé d'affaires Zbigniew Matuszewski do sekretarza stanu w Ministerstwie
Współpracy Gospodarczej z Zagranicą w sprawie powołania polsko-brytyjskiej grupy
roboczej ds. współpracy przemysłowej**

Szyfrogram nr 4082/I
z Londynu nadany 17.03.89 g. 11.10
Rozszyfrowano 17.03.89 g. 20.10

Wójcik

Od R. Strzeleckiego.

Po rozmowie min. Jastrzębskiego z Clarkiem, Ministerstwo Handlu i Przemysłu ponownie rozważyło naszą propozycję powołania w ramach Komisji Mieszanej, odrębnej grupy roboczej ds. współpracy przemysłowej. Partner proponuje włączenie tej sprawy do porządku obrad majowej sesji Komisji Mieszanej, która ma obradować w tradycyjnym składzie 4 podkomitetów. Wstępnie sugerują pierwsze spotkanie grupy roboczej w Londynie w II połowie br., lub na początku 1990 r. pod auspicjami londyńskiej Izby Handlu i Przemysłu. Wprowadzenie na stałe grupy roboczej uzależniają od własnej oceny przydatności tej formy współpracy.

Powyższe świadczy o ostrożnej, stopniowej ewolucji podejścia DTI do współpracy z Polską. Na najbliższej sesji KM należałoby szerzej zaprezentować potencjał importowy Polski, wskazując partnerowi, że nasz rynek jest już obecnie pojemnym rynkiem o dużym potencjale rozwojowym.

Matuszewski

Otrzymują: Kucza, Jastrzębski, Wróblewski, Pożoga, Sawicki, Wójcik, Borowski, Górnicki, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Fekecz, Kulski, Padlewski, Rapacki, Szymański

Nr 107

Londyn, 21 marca 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do ministra spraw zagranicznych o rozmowie z premier Margaret Thatcher o reformach w Polsce

Szyfrogram nr 4220/I
z Londynu nadany 21.03.89 g. 10.20
Rozszyfrowano 21.03.89 g. 14.40

Pilny

Olechowski

M. Thatcher powiedziała mi w krótkiej rozmowie 20 bm., że z uznaniem obserwuje działania władz PRL, zmierzające do stworzenia „nowego ładu społecznego”. Dotychczasowe rezultaty tych działań stawiają nas w awangardzie reform w KS.

T. stwierdziła jednocześnie, że sukces reform zależy w dużej mierze od śmiałości i konsekwencji w płaszczyźnie gospodarczej, w której w istocie muszą zapaść najtrudniejsze decyzje.

T. wyraziła zadowolenie z możliwości kontynuowania dyskusji z przewodniczącym Rady Państwa. Odwzajemniła przekazane przeze mnie pozdrowienia od gen. Jaruzelskiego.

Gertych

Otrzymują: Jaruzelski, Rakowski, Baka, Czyrek, Kiszczak, Siwicki, Kołodziejczak, Basiak, Kucza, Górnicki, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Kulski, Miernik, Fekecz, Nowak, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 108

Londyn, 11 kwietnia 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z doradcą premier Margaret Thatcher Charlesem Powellem o przebiegu obrad „okrągłego stołu”

Szyfrogram nr 589/II
z Londynu nadany 11.04.89 g. 15.00
Rozszyfrowano 12.04.89 g. 10.10

Pilny

Fekecz

W rozmowie z Ch. Powellem /główny doradca Thatcher ds. międzynarodowych/ 11 bm. przekazałem akceptację terminu wizyty gen. Jaruzelskiego. P. stwierdził, że Thatcher bardzo liczy na kontynuację dyskusji rozpoczętej „tak owocnie” w Warszawie. Spodziewa się uzyskania źródłowej informacji o obecnym stanie i perspektywach rozwoju sytuacji w Polsce. Oczekuje również wymiany poglądów nt. współpracy europejskiej, najważniejszych bieżących zagadnień międzynarodowych oraz bilansu stosunków dwustronnych.

P. podkreślił, że premier śledzi uważnie wysiłki Polaków zmierzające do znormalizowania sytuacji w kraju. Jest zdania, że przebieg „o.s.” potwierdził trafność jej spostrzeżeń zaprezentowanych rozmówcom w Warszawie i Gdańsku. Ustalenia „o.s.” są „bardzo poważnym krokiem we właściwym kierunku”, jakkolwiek „wymagają potwierdzenia w codziennej praktyce politycznej”. P. sądzi, że może to być proces uciążliwy, zwłaszcza dla opozycji, nieprzyzwyczajonej do funkcjonowania w warunkach współpracy z władzami. W tym kontekście istotny jest układ sił w opozycji oraz /P. wykazał tu znaczne zainteresowanie/ charakter wpływów Wałęsy i jego „umiarkowanych kolegów”. Uwagę Brytyjczyków zwraca brak konkretów w ekonomicznej części „o.s.”. Zdają sobie sprawę z istniejących tu ograniczeń i niebezpieczeństw. Podkreślają jednak, iż z ich niedawnych doświadczeń wynika wyraźna preferencja dla „kuracji bolesnej, ale krótkiej”. Odpowiadając na argumenty ws. problemów zadłużeniowych, P. potwierdził znane stanowisko co do priorytetu uzgodnień z MF, stwierdzając jasno, że klucz do nich jest w rękach administracji USA. P. jest zdania, że stanowisko jej wobec Polski ewoluje w pozytywnym kierunku/ interesował się przy tym, czy w najbliższym czasie będą w USA polskie delegacje wysokiego szczebla/.

Rozmowa z P. potwierdziła, iż W. Brytania wysoko ocenia przebieg i rezultaty polityczne „o.s.”, wskazując jednocześnie na niekonkretne sformułowania odnośnie sytuacji ekonomicznej. Świadczy także o utrzymującym się wysokim zainteresowaniu sprawami Polski ze strony Thatcher. Bardzo ważnym elementem stymulującym to zainteresowanie będzie uzgodniona wizyta gen Jaruzelskiego w W. Brytanii.

Gertych

Otrzymują: Kucza, Górnicki, Olechowski, Kulski, Fekecz, Staniszewski

Nr 109

Londyn, 12 kwietnia 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu Prasy i Informacji MSZ o reakcjach brytyjskich na rezultaty obrad „okrągłego stołu”

Szyfrogram nr 638/II
z Londynu nadany 12.4.89 g. 11.20
Rozszyfrowano 12.4.89 g. 20.00

Pilny

Staniszewski

Wasza 3086.

Generalnie bardzo pozytywnych reakcjach oficjalnych kół brytyjskich /oświadczenie rządu, rozmowy w urzędzie premiera i FCO/ dot. „o.s.” dominuje przekonanie o historycznym znaczeniu samego dojścia do obrad „o.s.” i zdecydowana aprobata dla jej politycznych rezultatów, będących precedensem w skali KS. Podkreśla się odwagę i wyobraźnię uczestników procesu oraz umiejętność – zarówno po stronie rządowej, jak i opozycyjnej – zneutralizowania sił radykalnych. Kontynuacja reform wymagać będzie co najmniej identycznej determinacji i nie została jeszcze – zdaniem kół brytyjskich – całkowicie przesądzona. Ważny jest tu autorytet uczestników „o.s.” i związana z tym umiejętność zorganizowania wysiłku społecznego wokół realizacji ustaleń.

Zwraca uwagę podkreślenie międzynarodowego, w zwłaszcza europejskiego znaczenia rezultatów „o.s.”. Potwierdza to tezę, że sytuacja w Polsce jest istotnym elementem systemu bezpieczeństwa i współpracy europejskiej.

Podejście do płaszczyzny ekonomicznej „o.s.” nacechowane jest rezerwą wynikającą z konstatacji b. ogólnego charakteru uzgodnionego tu statnowiska. Konsekwencją tego będzie zdaniem Brytyjczyków – długi, uciążliwy i politycznie niebezpieczny proces jego konkretyzacji i wdrażania.

Wyrażane jest przekonanie, że powodzenie reform wymaga wsparcia ekonomicznego ze strony Zachodu. Sprawa ta należy oczekiwać – będzie jeszcze przedmiotem konsultacji zainteresowanych państw.

W dotychczasowych wypowiedziach podkreślany jest priorytet nowych uzgodnień z MFW dla normalizacji stosunków finansowych. Potwierdza się również przenoszenie przez Brytyjczyków punktu ciężkości z warunków politycznych na ekonomiczne. Stoi to w niewątpliwej sprzeczności z wcześniejszymi oficjalnymi deklaracjami, np. Thatcher. Oceny tej nie zmienia zarysowanie możliwości zwiększenia brytyjskiego zaangażowania finansowego w płaszczyźnie ekonomicznej, gdyż dotyczy to problemów o niewielkim bezpośrednim znaczeniu lub ograniczonych, co do wielkości zaangażowanych środków /szkolenia, stypendia/.

Ogólnie oceniamy reakcje jako b. pozytywne, ale jednocześnie wyraźnie eksponujące istniejące – zdaniem Brytyjczyków – niebezpieczeństwa dla kontynuacji procesu reform. Oczekiwać należy aktywniejszej postawy strony brytyjskiej w dyskusjach nt. współpracy finansowej z Polską, opartej na analizie efektów zainwestowanych kredytów.

Gertych

Otrzymują: Baka, Ciosek, Czyrek, Kołodziejczak, Sekuła, Gdula, Kucza, Tabkowski Bisztyga, Pożoga, Użycki, Urban, Górnicki, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Jaroszek, Kulski, Majewski, Miernik, Fekecz, Nowak, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 110

Londyn, 13 kwietnia 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z wiceprzewodniczącym parlamentu Irlandii Jimem Tunneyem o rezultatach obrad „okrągłego stołu”

Szyfrogram nr 775/II
z Londynu nadany 13.04.89 g. 16.00
Rozszyfrowano 14.04.89 g. 15.30

Fekecz

Z rozmowy z Tunney'em – wiceprzewodniczącym Parlamentu Irlandii.

1. Z dużym zainteresowaniem i całkowitą aprobatą powitał wyniki „okrągłego stołu”, które uzasadniają „złożenie gratulacji obu stronom”. Podkreślił słuszność decyzji o zgodzie na rejestrację „S”.

2. Przekazał wysoką ocenę pobytu delegacji irlandzkiej na spotkaniu parlamentarzystów. Wyraził zainteresowanie kontynuowaniem kontaktów w trybie dwustronnym.

3. Obiecał, że z życzliwością rozpatrzą nasze zaproszenie na spotkanie młodych parlamentarzystów. Prosił o szybkie przekazanie oficjalnego zaproszenia i szczegóły dot. programu.

Gertych

Otrzymują: Kucza, Tabkowski, Górnicki, Pawlak, Miształ, Sarewicz, Olechowski, Fekecz, Nowak, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 111

Londyn, 14 kwietnia 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z podsekretarzem stanu w MSZ Irlandii Pádraig Murphym

Szyfrogram nr 779/II
z Londynu nadany 14.04.89 g. 8.30
Rozszyfrowano 14.04.89 g. 15.30

Fekecz

Z rozmowy z Murphy'm – podsekretarzem Stanu – dyr. pol. MSZ Irlandii.

1. Zmiany zachodzące w Polsce znajdują pełne poparcie i zrozumienie w Irlandii, którą była zawsze ich „advokatem”.

Polska i Węgry są „awangardą wśród KS. Uważają, że polskie rozwiązania mają wymiar historyczny, także w szerszym międzynarodowym kontekście. Uznanie „S” jest ze strony władzy krokiem odważnym, ale uzasadnionym i koniecznym. Sukces „okrągłego stołu” tworzy przesłanki dla przezwyciężenia apatii większości społeczeństwa, co jest konieczne dla rozpoczęcia procesu wyprowadzania Polski z kryzysu ekonomicznego. W Irlandii istnieje przekonanie o konieczności udzielenia Polsce przez Zachód pomocy finansowej. M. ocenił, że decydować o tym będą Amerykanie.

2. M. ocenił stosunki irlandzko-polskie jako bardzo dobre i rozwijające się w pozytywnym kierunku. Podkreślił, że wizyta Lenihan'a nie doszła do skutku z przyczyn obiektywnych. Są nadal zainteresowani jej realizacją. Rozważają możliwość jej odbycia jeszcze w tym roku, ew. w połączeniu z wizytą w ZSRR.

Niezależnie od wizyty L. pragną odbyć konsultacje polityczne w br., wystąpią wkrótce z konkretną propozycją daty. W sprawie umowy kulturalnej M. powtórzył negatywne stanowisko.

3. M. ocenił rozmowy radziecko-irlandzkie w trakcie międzyrządowania Gorbaczowa jako bardzo ważne i pozytywne. Winny przyczynić się do dynamizacji stosunków wzajemnych. Strona irlandzka opracowuje obecnie program rozwoju kontaktów i współpracy z ZSRR.

G. w swych wypowiedziach dużo miejsca poświęcił problemom pieriestrojki, podkreślając fakt, że mimo trudności ma ona nieodwracalny charakter. G. wskazywał na zbyt powolny proces kształtowania polityki zagranicznej nowej ekipy USA /M. dał do zrozumienia, że podzielają ten pogląd/. M. ocenił, że dla Irlandii najważniejsze było w wypowiedziach G. podkreślenie rosnącej roli ONZ na arenie międzynarodowej i znaczenie kontynuacji procesu rozbrojeniowego, szczególnie jądrowego, a w tym jak najszybszy powrót do rozmów START.

Gertych

Otrzymują: Basiak, Gdula, Kucza, Tabkowski, Krawczuk, Pożoga, Uzycki, Górnicki, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Cepak, Olechowski, Jaroszek, Majewski, Kulski, Fekecz, Napieraj, Nowak, Padlewski, Pawlak, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 112

Londyn, 14 kwietnia 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych o rozmowie z podsekretarzem stanu w Ministerstwie Przemysłu i Handlu Irlandii Johnem Dully

Szyfrogram nr806/II
z Londynu nadany 14.04.89 g. 11.00
Rozszyfrowano 14.04.89 g. 20.00

Z rozmowy z Dully'm – nowo mianowanym podsekretarzem stanu m Min. Przemysłu i Handlu Irlandii.

1. Wysoko ocenił stan stosunków handlowych i wyraził zainteresowanie kół rządowych w ich dalszym wszechstronnym rozwoju. Zadeklarował wsparcie rządowe dla dynamizacji wzajemnego handlu i współpracy gospodarczej. Ocenił, że osobiście nie widzi problemu w znacznej nierównowadze bilansu handlowego na korzyść Polski.

Duże oczekiwania wiążą z wizytą min. Jastrzębskiego, która będzie miała poważny wymiar polityczny i winna stać się poważnym wsparciem dla dalszego rozwoju stosunków ekonomicznych. D. stwierdził, że „rząd irlandzki dołoży wszelkich starań aby zapewnić należytą rangę i oprawę”.

2. Podnieśliśmy sprawę naszych negocjacji umowy z EWG. Złożył wychodzącą poza grzecznościowe sformułowania – deklarację pomocy, szczególnie w okresie przewodniczenia w EWG przez Irlandię /od 1 stycznia 1990 r./. Sam D. będzie w tym okresie przewodniczyć grupie ds. stosunków zewnętrznych EWG. Prosił o informowanie go na bieżąco o naszych postulatach i problemach w trakcie negocjacji, tak aby mógł okazywać leżącą w jego możliwościach pomoc.

Generalnie D. sprawiał wrażenie życzliwego i zainteresowanego problematyką polską.

Gertych

Otrzymują: Jastrzębski, Wróblewski, Pożoga, Wójcik, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Kulski, Padlewski, Fekecz, Rapacki, Szymański

Nr 113

Londyn, 14 kwietnia 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie w Departamencie Europy Wschodniej w MSZ Wlk. Brytanii w sprawie pomocy gospodarczej dla Polski

Szyfrogram nr 805/II
z Londynu nadany 14.04.89 g. 13.20
Rozszyfrowano 14.04.89 g. 20.00

Pilny

Fekecz

Z rozmowy z Gooch'em (odpowiedzialny za sprawy ekonomiczne w Dep. Europy Wschodniej FCO), 14 bm.

1. Brytyjczycy prowadzą intensywne konsultacje ze swoimi partnerami (głównie USA, RFN) nt. pomocy dla Polski. Istnieje stosunkowo zgodne stanowisko, że nowe kredyty lub zasadnicza restrukturyzacja zadłużenia może nastąpić po zatwierdzeniu programu reform gospodarczych przez IMF i pojawieniu się oznak rozpoczęcia procesu wychodzenia z kryzysu ekonomicznego. G. oświadczył, że na Zachodzie istnieje świadomość trudności i zagrożeń dla stabilności sytuacji społeczno-politycznej w Polsce w przypadku wprowadzenia rozwiązań zalecanych przez IMF. Rozważana jest jednak możliwość udzielenia określonej pomocy kredytowej etapami w odpowiedzi na pozytywne zjawiska w polskiej gospodarce, nawet przy braku akceptacji przez IMF programu całościowego.

Na najbliższy okres brane są pod uwagę różnorodne kroki o charakterze wycinkowym – ułatwienia w dostępie do zachodnich rynków (np. zniesienie kwot), zachęcanie prywatnego businessu do joint-venture, kredyty przeznaczone na konkretne projekty. Mówi się również o ew. wykupywanie za nowe lub stare kredyty udziału w polskich przedsiębiorstwach.

2. Misja sondażowa prof. Thomas'a (szkolenie menadżerów) potwierdziła słuszność założeń o konieczności brytyjskiej aktywności na tym odcinku. W pierwszym okresie zamierzają udzielać daleko idącej pomocy ośrodkom tego typu w Polsce (już przekazali pomoc książkową). W drugim etapie najlepszych absolwentów z polskich ośrodków będą doskonalić na kursach w WB.

Gertych

Otrzymują: Kucza, Pakuła, Jastrzębski, Wróblewski, Wójcik, Borowski, Górnicki, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Fekecz, Padlewski, Rapacki, Szymański

Nr 114

Londyn, 18 kwietnia 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu Konsularnego MSZ o reakcjach rządu polskiego na uchodźstwie na wyniki obrad „okrągłego stołu”

Szyfrogram nr 1081/II
z Londynu nadany 18.04.89 g. 14.50
Rozszyfrowano 19.04.89 g. 13.30

Szumski

Od Skolimowskiego.

Reakcja „rządu londyńskiego” na wyniki „o.s.” jest negatywna. Tylko wieloletnie poparcie dla Wałęsy i „S” każe przedstawicielom „rządu” deklarować zrozumienie dla realizmu opozycji „korzystającej z każdej okazji ograniczenia monopolu władzy komunistycznej”.

Akcentują:

- udział opozycji w wyborach legitymizuje władze PRL, utrudniając znacznie działalność ośrodka londyńskiego;
- nie uczestniczą w rozmowach bezpośrednio i nie będą, mając w pamięci casus Mikołajczyka;
- opozycja popełniła błąd, za który zapłaci odpowiadając razem z władzą za pogłębiający się kryzys gospodarczy;
- nadal pierwszoplanowy jest program niepodległościowy realizowany przez „rząd” wspólnie z krajowymi poplecznikami z KPN, grupy robotniczej Solidarności Walczącej, itp.

Największe jednak zdenerwowanie i alergiczną wręcz agresję wywołują podejmowane przez karaj inicjatywy wobec emigracji i Polonii.

List premiera do gen. Maczka, uchwała RM przywracająca obywatelstwo emigracyjnym przywódcom politycznym i wojskowym, propozycja wspólnych obchodów 50-lecia wybuchu wojny, ulgi dla kombatantów, wystawa książki emigracyjnej na MTK w Warszawie oraz goście z kraju (zwłaszcza wizyta Klasy) wywołały oświadczenie „rządu” o „rozkładowej działalności komunistów wśród emigracji politycznej”.

Zmuszono również do wydania podobnych w tonie oświadczeń Radę Organizacji Kombatanckich SPK oraz Polską Fundację Kulturalną.

Intensyfikację działań placówki, a zwłaszcza znaczne rozszerzenie kontaktów, spowodowały podjęcie działań dyscyplinujących wobec osób, „które nie potrafiły odrzucić propozycji reżimu”, szczególnie na terenie Londynu, Plymouth i Leeds.

Spreparowano oświadczenie Raczyńskiego odcinające się udzielonego przez niego wywiadu dla prasy krajowej. Wywiera się na niego naciski w celu złożenia wypowiedzi negującej tezy zawarte w wywiadzie. Na razie zdecydowanie odmówił.

Działania rządu przyjmowane są krytycznie przez większość społeczności polskiej w WB, która z zadowoleniem i nadzieją przyjęła zakończenie „o.s.”.

W samej ekipie kierowniczej następuje ostra polaryzacja stanowisk. Grupa młodszych działaczy pragnie zmiany taktyki, tj. nawiązanie kontaktów z instytucjami i organizacjami w Polsce z nadzieją rozszerzenia możliwości działania i wpływów.

Prawdopodobny udział organizacji związanych z „rządem” w wyborach znacznie przyspieszy ten proces.

Będziemy informować.

Gertych

Otrzymują: Gdula, Kucza, Pożoga, Szaciło, Górnicki, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Klasa, Olechowski, Kulski, Rapacki, Staniszewski, Szumski

Nr 115

Londyn, 19 kwietnia 1989 r.

**Ambasador Zbigniew Gertych do sekretarza stanu w Ministerstwie Współpracy
Gospodarczej z Zagranicą o rozmowach w Ministerstwie Handlu i Przemysłu
Wlk.Brytanii na temat posiedzenia Komisji Mieszanej**

Szyfrogram nr 1105/II
z Londynu nadany 19.04.89 g. 8.30
Rozszyfrowano 19.04.89 g. 16.30

Wójcik

Od Strzeleckiego.

Z rozmowy z DTI na temat zbliżającej się sesji Komisji Mieszanej.

1. W sprawach stosunków kredytowych nie należy oczekiwać zasadniczej zmiany dotychczasowego stanowiska. Gwarancje rządowe gwarantują dojście do porozumienia z IMP i Klubem Paryskim. Nieprecyzyjnie wypowiedzieli się o możliwości organizowania kredytów dla sektora prywatnego. Obecność przedstawiciela ECGD w składzie delegacji brytyjskiej wyjaśniali potrzebę bliższego zapoznania się tej instytucji sytuacją w Polsce.

2. Chcą omówić sprawę szkolenia managerów. Studiują raport prof. Thomasa. Proszą o przedstawienie na Komisji naszego stanowiska.

3. Są gotowi omówić zagadnienia związane z negocjacjami Polska – EWG. Przekazą informacje o problemach wynikających z tworzenia jednolitego rynku EWG.

4. Podzielają pogląd o celowości nawiązania bliższej współpracy między przemysłami hutniczymi i węglowymi obu krajów a w tym aspekcie, skierowanie zaproszeń dla prezesów British Steel i Eritish Coal.

5. Rozważają możliwość złożenia przez min. Handlu A. Clarka wizyty w Polsce w lipcu br.

Gertych

Otrzymują: Jastrzębski, Wójcik, Kulski, Fekecz, Padlewski

Nr 116

Londyn, 21 kwietnia 1989 r.

**Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie ze
współpracownikiem podsekretarza stanu MSZ Wlk.Brytanii Davidem Ratfordem o
rozwoju sytuacji w Polsce i o kwestiach rozbrojenia**

Szyfrogram nr 1268/II
z Londynu nadany 21.04.89 g. 12.00
Rozszyfrowano 21.04.89 g. 20.00

Fekecz

Z rozmowy z Ratfordem – zastępca wiceministra w FCO, 21 bm.

1. Dla WB jednym z najważniejszych osiągnięć zmian politycznych w Polsce jest legalizacja opozycji, która jest „fundamentalną zasadą demokracji”. Brytyjczycy oczekują, że „polska opozycja, tak jak brytyjska, będzie lojalna i konstruktywna”. Nadal trwają w łonie Zachodu dyskusje i konsultacje nt. form i zakresu pomocy ekonomicznej dla Polski. Głównym kanałem i podstawą decyzji poszczególnych krajów będzie MFW i jego oceny i wskazówki. R. ocenił, że „dynamizm rozwojowy EWG będzie również pomocny dla tworzenia przesłanek aktywizacji współpracy z Polską”.

2. Oceny brytyjskiej narady ministrów SZ UW bazują na zasadniczej różnicy filozofii rozbrojeniowej. WB jest głęboko przekonana o niezbędnej dla utrzymania pokoju roli broni nuklearnej, szczególnie w Europie. R. ocenił, że w powojennej historii Europy „kilkakrotnie już doszło do konfliktów zbrojnych, gdyby nie odstrasżająca obecność broni nuklearnej”.

WB jest zainteresowana dalszym rozwojem procesów kontroli zbrojeń i rozbrojenia. Mają nadzieję, że rokowania START rozpoczną się wkrótce, a dyskusje w gronie „23” przynosić będą pozytywne, szybkie rezultaty. Należy jednak mieć na uwadze istniejącą nadal znaczną przewagę UW, również broni nuklearnej krótkiego zasięgu. Wszystkie te przesłanki skłaniają WB do ostrożności i zainteresowania modernizacji rakiet taktycznych. Stąd wiele wątków na naradzie min. SZ UW uważają za nierealistyczne.

Gertych

Otrzymują: Sekuła, Tabkowski, Cepak, Olechowski, Jaroszek, Kulski, Fekecz, Napieraj, Padlewski, Pawlak, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 117

Londyn, 24 kwietnia 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do podsekretarza stanu w MSZ o rozmowie z ministrem stanu MSZ Wlk. Brytanii Williamem Waldegrave o polsko-brytyjskich konsultacjach politycznych

Szyfrogram nr 1410/II
z Londynu nadany 24.04.89 g. 21.00
Rozszyfrowano 25.04.89 g. 12.20

Natychmiast

Kulski

Z rozmowy z Waldegrave'm – ministrem Stanu w FCO, 24 bm.

1. Rozpoczynające się jutro jego konsultacje w Warszawie strona brytyjska traktuje jako przygotowanie wizyty gen. Jaruzelskiego. (W. podkreśla napięty program pobytu – tylko 4 godz. programu turystycznego). Ich zdaniem jest wypracowanie agendy rozmów, a szczególnie poszukiwanie płaszczyzn brytyjskiego zaangażowania na rzecz pomocy Polsce. Wyniki rozmów W. przekaze osobiście T., która bardzo interesuje się Polską i rozwojem stosunków bilateralnych. W. wyraził opinię, że „W. Brytania nie chce dać się prześcignąć innym”. W tym kontekście interesował się stanem stosunków z RFN.

W. podkreślił bliskie więzy personalne, jakie „połączyły naszych przywódców”. T., aczkolwiek podtrzymuje znane stanowisko ws. stanu wojennego, ma duży szacunek za odwagę, która stała za tą decyzją i jej całkowitą suwerenność.

2. W. ocenił, że nastąpiła „całkowista zmiana w stosunku USA do Polski”. Możemy liczyć na poważne wsparcie ze strony nowej administracji w naszych stosunkach z MFW. Pomoc brytyjska będzie określana praktycznymi rezultatami wdrażania programu, zatwierdzonego przez MFW.

3. W. krytycznie odniósł się do polityki ZSRR wobec RFN, szczególnie na tle problemu rakiet krótkiego zasięgu. „Wyłuskiwanie RFN z sojuszu zachodniego musi zakończyć się zjednoczeniem Niemiec i nową konfiguracją polityczną, dającą Niemcom silną pozycję w Europie”. W. Brytania jest zainteresowana podzielonymi Niemcami. Na tym tle W. krytycznie ocenił też politykę Francji.

4. Odpowiadając na pytanie ws. stosunku do naszych życzeń programowych odnośnie wizyty gen. Jaruzelskiego, W. stwierdził ogólnie, iż „nie widzi przeciwwskazań dla realizacji”. Trwają obecnie uzgodnienia protokolarne z Min. Obrony.

5. W. wyraził zainteresowanie odwiedzenia miejsca upamiętniającego loty brytyjskie nad Warszawą w sierpniu 1944 r. w Parku Skaryszewskim. Informacyjnie może podnieść sprawę klasztoru w Oświęcimiu (jest naciskany przez tut. środowisko żydowskie).

Oceniamy, że wizyta W. ma zasadnicze znaczenie dla merytorycznego przygotowania rozmów Jaruzelski – Thatcher. W. starać się będzie koncentrować rozmowy na problematyce ekonomicznej. W aspekcie stosunków politycznych W. potwierdził rosnące brytyjskie zainteresowanie Polską również w kontekście problemu niemieckiego. Brytyjczycy jednoznacznie obawiają się mocarstwowej pozycji Niemiec w wyniku postępującego procesu odprężenia i rozbrojenia nuklearnego na kontynencie europejskim.

Gertych

Otrzymują: Jaruzelski, Ciosek, Rakowski, Czyrek, Siwicki, Kołodziejczak, Gdula, Pożoga, Użycki, Górnicki, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Fekecz, Padlewski, Rapacki, Szymański

Nr 118

Londyn, 27 kwietnia 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do ministra finansów w sprawie polsko-brytyjskiego porozumienia do umowy z Klubem Paryskim

Szyfrogram nr 1589/II
z Londynu nadany 27.04.89 g. 11.20
Rozszyfrowano 27.04.89 g. 19.30

Wróblewski

Od Czułno.

26 bm. parafowano w Londynie dwustronne porozumienie polsko-brytyjskie do umowy ramowej z KP z grudnia 1987 r.

Uzgodniono jednolitą stawkę oprocentowania liborto 5 procent P.A. Warunki te są optymalne w aktualnej sytuacji rynkowej. Delegacja polska podniosła sprawę nowych kredytów gwarantowanych oraz dalszych stosunków Polski z wierzycielami KP w kontekście listu Sawickiego do Trichet.

Według delegacji brytyjskiej należy oczekiwać następującego rozwoju sytuacji:

1. Po podpisaniu porozumień dwustronnych do umowy z grudnia 87 r. rozpoczną się w końcu czerwca – początku lipca rozmowy z KP w sprawie nowej umowy restrukturyzacyjnej. Przewidują szybkie osiągnięcie porozumienia, gdyż KP zaoferuje Polsce korzystne warunki.

2. Po podpisaniu nowej umowy z KP, nie czekając na porozumienia bilateralne wierzyciele ogłoszą „techniczne zawieszenie płatności” aby umożliwić Polsce korzystanie z nowych kredytów gwarantowanych.

3. Napływ nowym kredytów będzie możliwy dopiero po osiągnięciu porozumienia MFW w sprawie programu dostosowawczego.

Gertych

Otrzymują: Baka, Czyrek, Sekuła, Kucza, Jastrzębski, Wróblewski, Sawicki, Wójcik, Borawski, Górniak, Pawlak, Sarewicz, Misztal, Machowski Kulski, Fekecz, Padlewski, Rapacki, Szymański

Nr 119

Londyn, 29 kwietnia 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z ministrem handlu i przemysłu Wlk.Brytanii Alanem Clarkiem po jego wizycie w Polsce

Szyfrogram nr 1708/II
z Londynu nadany 29.04.89 g. 9.30
Rozszyfrowano 29.04.89 g. 21.00

Fekecz – Korczewski

Z rozmowy z K.Clarkiem 26 bm.

Clark po wizycie w Polsce zdał osobiście sprawozdanie Thatcher.

Z rozmowy /w tym także z przedstawicielami opozycji/ podczas pobytu wnioskuje, że wyniki „o.s.” pozwolą wykorzystać możliwości jakimi dysponuje społeczeństwo /energia,

wola działania, dobre przygotowanie zawodowe/. Stwierdził, że w procesie reform Polska „przeskoczyła” Węgry, uważane dotychczas za lidera KS.

W. Brytania jest b. zainteresowana rozwojem współpracy z Polską, efekty zależą tu będą jednak od naszych zdolności sprostania światowym wymogom jakościowym.

C. uważa, że zakończenie negocjacji z MFW i KP otworzy nowe możliwości angażowania się kapitału zagranicznego w P. Sądzi, że współpraca dotyczyć będzie w znacznym niż dotychczas stopniu stworzenia możliwości udziału P. we wspólnych przedsięwzięciach gospodarczych. Postrzegają istniejące tu nasze ograniczenia, a także fakt, iż stan gospodarki nie pozwala na wyjście z kryzysu o własnych siłach.

Współpracę z naszą służbą zdrowia uważa za potrzebną obu stronom i ważną w procesie zbliżania polsko-brytyjskiego.

Niezwykle wysoko ocenia poziom kadry medycznej, która mimo braków nowoczesnej aparatury potrafi pracować na światowym poziomie.

Gertych

Otrzymują: Basiak, Kucza, Tabkowski, Jastrzębski, Pożoga, Wójcik, Borowski, Górnicki, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Kulski, Fekecz, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 120

Londyn, 29 kwietnia 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z wicedyrektorem Departamentu Wschodnioeuropejskiego MSZ Wlk. Brytanii Ann Lewis na temat przygotowywanego spotkania Thatcher – Jaruzelski

Szyfrogram nr 1724/II
z Londynu nadany 29.04.89 g. 14.20
Rozszyfrowano 02.05.89 g. 12.30

Fekecz

Z rozmowy Matuszewskiego z A. Lewis /wicedyrektor Departamentu Wschodnioeuropejskiego FCO/ 28.04. br.

1. Spodziewają się, że rozmowy Thatcher – Jaruzelski będą dla nich wyjątkową okazją do uzyskania pogłębionej i bogatej informacji nt. Polski oraz naszych poglądów na przyszłość współpracy europejskiej. W płaszczyźnie dwustronnej dostrzegają konieczność skoncentrowania się na problemach ekonomicznych.

W FCO „nie widzą żadnych problemów” w realizacji zgłoszonych przez nas sugestii dot. programu wizyty gen. Jaruzelskiego. Trwają obecnie intensywne konsultacje między FCO i Min. Obrony nt. problemów organizacyjnych.

2. Wielka Brytania deklaruje daleko idącą życzliwość w podejściu do naszych trudności ekonomicznych. Kluczem do istotnego postępu w rozmowach dwustronnych i kontaktach z organizacjami gospodarczymi i finansowymi Zachodu jest porozumienie z MFW. Rozumieją, że „klasyczna formuła” stosowana przez MFW w sprawach podobnych do polskiej jest „nie do przyjęcia”. Będą działać na rzecz pojawienia się

w MFW „nowego podejścia” do rozmów z Polską. Sądzą, że USA kierować się będą identyczną zasadą.

W rozpoczynającej się w najbliższym czasie nowej rundzie EWG-owskich konsultacji nt. stosunków z Polską podkreślać będą m.in. znaczenie szkolenia menadżerów. Występując o zmianę mandatu Komisji EWG do rozmów z Polską dali wyraz pozytywnego stosunku do zachodzących u nas przemian.

Oceniamy, iż wypowiedź L. świadczy o kontynuacji prac nad konkretyzacją stanowiska W. Brytanii wobec naszych problemów gospodarczych. Zwraca zwłaszcza uwagę pogląd o nieadekwatności tradycyjnych metod MFW do sytuacji społeczno-ekonomicznej w Polsce. Sądzymy, że zasadnicza część prac, o których mowa zakończona zostanie przed czerwcową wizytą.

Gertych

Otrzymują: Sekuła, Basiak, Jastrzębski, Wróblewski, Mielczarek, Borowski, Olechowski, Jaroszek, Kulski, Majewski, Fekecz, Padlewski, Staniszewski, Rapacki, Szymański

Nr 121

Londyn, 2 maja 1989 r.

Chargé d’Affaires Zbigniew Matuszewski do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z kierownikiem Działu Zagranicznego Partii Konserwatywnej Hamiltonem o reakcjach torysów na proces przemian w Polsce

Szyfrogram nr 1768/II
z Londynu nadany 02.05.89 g. 12.30
Rozszyfrowano 02.05.89 g. 20.00

Fekecz

Z rozmowy Bako z Hamiltonem /kierownik Działu Zagranicznego Partii Konserwatywnej/.

1. Głębokość zmian demokratycznych w Polsce zaskoczyła tut. koła polityczne. Zbliżające się wybory będą testem wiarygodności zawartej umowy społecznej. Zamierzają rozwijać związki z demokratyczną opozycją w Polsce bez mieszania się w nasze sprawy wewnętrzne i popierania rozwiązań ekstremalnych. Zdają sobie sprawę z tego, że rozwój demokracji w Polsce oraz nasze związki z Zachodem limitowane są sytuacją w ZSRR. Dostrzegają niebezpieczeństwo, iż konflikty nacjonalistyczne w ZSRR mogą doprowadzić do powrotu „władzy silnej ręki”. Po uzyskaniu porozumienia Polski z MFW, W. Brytania będzie popierała na forum międzynarodowym nasze starania o pożyczki. Nie ma przeszkód politycznych do pogłębienia dwustronnej współpracy gospodarczej z Polską. Decyzje należą do businessu. Władze będą zachęcały do tej współpracy.

2. Brytyjskie koła konserwatywne odnotowują próby zbliżenia ZSRR-RFN. W przeszłości było to niebezpieczne dla Europy, a także może stworzyć w RFN iluzoryczne poczucie wzrostu niebezpieczeństwa. Problem ten był dyskutowany na szczycie Kohl – Thatcher. Zdaniem T. jedynym gwarantem bezpieczeństwa RFN jest sojusz z Zachodem.

Matuszewski

Otrzymują: Pożoga, Wójcik, Pawlak, Misztal, Olechowski, Fekecz, Nowak, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 122

Londyn, 4 maja 1989 r.
Chargé d'Affaires Zbigniew Matuszewski do dyrektora Departamentu IV MSZ o
opiniach korpusu dyplomatycznego i brytyjskiego MSZ na temat wizyty premier
Margaret Thatcher w RFN

Szyfrogram nr 1905/II
z Londynu nadany 04.05.89 g. 14.10
Rozszyfrowano 04.05.89 g. 18.00

Pilny

Fekecz

Z rozmowy w CD i FCO po wizycie Thatcher w RFN /30.04. br./.

Problem sporów w NATO wokół rakiet krótkiego zasięgu ma wymiar przede wszystkim polityczny/ znaczenie militarno-strategiczne jest drugorzędne. Faktycznie modernizacja broni nuklearnych NATO w Europie już się rozpoczęła i nie zostanie powstrzymana.

Osiągnięcie ew. trzeciej opcji zerowej oznaczałoby jednak konieczność przeformułowania całej strategii NATO. Kompromisowa formuła na szczyt przygotowywana. Pozwala ona zachować twarz Kohlowi, będąc w istocie jego ustępstwem i sukcesem Busha i Thatcher.

Dla W. Brytanii znaczenie ew. całkowitej eliminacji rakiet krótkiego zasięgu sprowadza się do nowego niekorzystnego układu sił w Europie, eksponującego politycznie Niemcy. Brytyjczycy uważają, że w dłuższej perspektywie konsekwencją będzie zjednoczenie Niemiec, co nawet przy ich czasowej neutralizacji naruszy równowagę sił. Potęga ekonomiczna spowoduje uzyskanie przez Niemcy mocarstwowego statusu z trudnymi do przewidzenia skutkami dla przyszłości Europy i świata.

W FCO oceniają jako b. niebezpieczne i krótkowzroczne „rozgrywanie przez ZSRR karty niemieckiej w celu rozbicia jedności NATO”. Postulaty RFN dot. redukcji rakiet krótkiego zasięgu w warunkach brytyjskich uważane są za poważne zagrożenie. T. obawia się rozprzestrzeniania wśród brytyjskiej opinii publicznej „niemieckiej zarazy”. Stąd coraz silniejsze akcenty propagandowe o przewadze UW.

Matuszewski

Otrzymują: Olechowski, Kulski, Fekecz, Nowak, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 123

Londyn, 11 maja 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do podsekretarza stanu w MSZ o rozmowach w brytyjskim MSZ na temat procesu przemian w Polsce

Szyfrogram nr 2279/II
z Londynu nadany 11.05.89 g. 10.50
Rozszyfrowano 11.05.89 g. 20.00

Jaroszek

Z inicjatywy brytyjskiej, Nowak odbył dwudniowe rozmowy w FCO ze Sztabem Planowania /pierwszy raz/, Dep. Międzynarodowego Bezpieczeństwa i Dep. ds. EWG oraz instytutami naukowymi. Przyjął go Ratford.

1. Anglicy szczegółowo interesowali się zwłaszcza naszymi przemianami, zamierzeniami wobec Europy Zachodniej oraz stosunkami Polski z sąsiadami. Podkreślając znaczenie wizyty gen. Jaruzelskiego, dawali do zrozumienia, że zwiększają zainteresowanie Polską. Powstrzymywali się jednak od ujawnienia intencji i konkretnych zamierzeń. Nadal teza, że stosunki gospodarcze powinien rozwijać prywatny biznes, bez wsparcia rządowego, chociaż w FCO rosnąca świadomość potrzeby modyfikacji tej tezy. W sumie ostrożność, wynikająca z traktowania sytuacji w Polsce, ZSRR i na Węgrzech jako „przejściowej” i brzemiennej w czynniki destabilizacyjne.

2. W toku rozmów ujawniło się zaniepokojenie Anglików wzrostem roli i potęgi RFN, irytacja stanowiskiem Kohla w sprawie SNF. W tym kontekście pozytywnie przyjmowali nasze aluzje o potrzebie większego zaangażowania Londynu w sprawy europejskie.

W środowiskach naukowych przewidywania destabilizacji obecnego układu w RFN: przegranej chadecji w wyborach i dojście do władzy SPD w sojuszu z innymi siłami, świadomość, że głosów „o niemieckiej jedności nie można już lekceważyć”.

3. Bardziej niż inni członkowie „12” sceptyczni co do perspektyw integracji EWG po 92 r. Nie będą gotowi do przekazywania Brukseli istotniejszych uprawnień. Wystąpienie Thatcher w Brugii nadal podstawą stanowiska Londynu wobec EWG. Życzliwie ustosunkowali się do naszych postulatów wobec Brukseli, ale bez jednoznacznych przyrzeczeń Zachęcili do rozwoju stosunków z Radą Europy.

4. W sprawach bezpieczeństwa widzą „zmniejszenie zagrożenia ze Wschodu, ale perspektywiczne zwiększenie destabilizacji”. Stąd potrzeba nie tylko redukcji sił zbrojnych i zbrojeń, ale i rozbudowanych środków stabilizacyjnych. Nie odrzucali a priori postulatu włączenia lotnictwa do rokowań „23” w Wiedniu, ale oczekują od UW „wiarygodnej definicji lotnictwa uderzeniowego i określenie sposobów kontroli przyjętych ustaleń”. Oczekują także stanowiska naszego sojuszu w sprawach poredukcyjnego stosunku sił narodowych do sił stacjonowanych na obcych terytoriach. Zainteresowani dialogiem z nami w kwestiach rozbrojeniowych.

Wg jednego z ekspertów naukowych, zwiększenie zainteresowania Londynu Węgrami w sferze bezpieczeństwa spowodowane zwłaszcza decyzją Budapesztu o zaprzestaniu szkolenia wyższych oficerów wojskowych w ZSRR pod pretekstem trudności finansowych.

Gertych

Otrzymują: Kucza, Pożoga, Użycki, Szaciło, Dachowski, Górnicki, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Jastrzębski, Majewski, Fekecz, Napieraj, Nowak, Rapacki, Szymański

Nr 124

Londyn, 26 maja 1989 r.

Chargé d'Affaires Zbigniew Matuszewski do dyrektora Departamentu IV MSZ o wyborach parlamentarnych w Irlandii

Szyfrogram nr 3119/II
z Londynu nadany 26.05.89 g. 13.30
Rozszyfrowano 26.05.89 g. 18.20

Fekecz

Po okresie długich wahań rząd irlandzki zdecydował się roz�isać wybory parlamentarne na 15 czerwca br. /razem z wyborami do Parlamentu Europejskiego/. Decyzja mniejszościowego rządu partii Fianna Fail została podjęta w celu zdobycia większości parlamentarnej, wykorzystując wysoką popularność. Umocnienie pozycji – w ocenach rządu – stworzyłoby dobre warunki dla przejęcia przez Irlandię przewodnictwa w EWG /od 1 stycznia 90/ oraz zabezpieczyłoby możliwości kontynuacji rządów i dotychczasowych założeń polityki ekonomicznej w świetle mającego nastąpić wkrótce zdaniem prognoz – pogorszenia wyników gospodarki.

Należy oczekiwać, że krótka kampania wyborcza skoncentruje się na wewnętrznej problematyce ekonomicznej. W zakresie polityki międzynarodowej jedynym tematem walki wyborczej może się stać problem Irlandii Płn. i na tym tle sprawy stosunków irlandzko-brytyjskich.

Wszystkie prognozy i badania opinii publicznej wskazują, że założony przez partię FF cel zostanie osiągnięty i nowy jej rząd będzie miał oparcie większości w Parlamencie. Podstawą tych prognoz są b. dobre wyniki gospodarcze w ciągu ostatnich dwóch lat, znaczne rozbicie i osłabienie opozycji, która dodatkowo nie wypracowała alternatywnego, konkurencyjnego programu. Należy zakładać, że nowy rząd będzie kontynuował swoją dotychczasową politykę we wszystkich dziedzinach. Większość parlamentarna zapewni mu szerszy margines swobody i może pozwolić na bardziej samodzielne, śmielsze działanie m.in. w polityce wobec Polski. Można oczekiwać, że w nowym rządzie – z przyczyn zdrowotnych – nie znajdzie się dotychczasowy wicepremier i min. SZ Lenihan.

Matuszewski

Otrzymują: Kucza, Górnicki, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Fekecz, Rapacki, Szymański

Nr 125

Londyn, 2 czerwca 1989 r.

Chargé d'Affaires Zbigniew Matuszewski do ministra współpracy gospodarczej z zagranicą o rozmowach ministra spraw zagranicznych PRL Tadeusza Olechowskiego ze

współpracownikiem podsekretarza stanu w MSZ Wlk. Brytanii Davidem Ratfordem w sprawie rozmów Polska-EWG

Szyfrogram nr 3470/II
z Londynu nadany 2.06.89 g. 9.10
Rozszyfrowano 2.06.89 g. 16.30

Jastrzębski

Od Strzeleckiego.

1. A. Olechowski przeprowadził dłuższą rozmowę z Ratfordem /Assistant Under Secretary w FO/ w sprawie umowy Polska – EWG.

Ratford z uznaniem odniósł się do zachodzących procesów politycznych w Polsce, podkreślając, iż wyrazem pożytecznego stosunku rządu brytyjskiego do Polski jest spotkanie przywódców obu krajów.

Problemy powstające przy uzgadnianiu umowy z EWG wynikają m.in. z tego, iż systemu gospodarczego Polski nie mogą traktować jako wolno-rynkowej.

Uważają, iż najlepszym dla nas rozwiązaniem, zwłaszcza w sprawie znoszenia ograniczeń ilościowych, jest zastosowanie formuły węgierskiej. Umowa z Węgrami była przedmiotem długich negocjacji, w tym między Thatcher a Groszem. Podjęli wówczas zobowiązanie, iż są to najlepsze warunki, jakie mogą uzyskać kraje Europy Wschodniej. Nie wykluczają tutaj pewnej elastyczności, jednakże przy zachowaniu ekwiwalentności rozwiązań.

Rozmówcy odnieśli się z rezerwą do możliwości współpracy z EIB powołując się na dotychczasowe zastrzeżenia. Mandat dany Komisji EWG nie upoważnia do załatwiania tej sprawy. Nieprawdziwe ich zdaniem są informacje prasowe, iż inne kraje EWG popierają tę sprawę. Uważają, iż stawianie sprawy EIB niepotrzebnie przeciągnie zawarcie umowy.

2. W rozmowie lord Jellicoe ze Strzeleckim stwierdził, że istotną rolę w doprowadzeniu do umowy EWG- Węgry było pozytywne stanowisko zajęte przez Thatcher. Nastąpiło to w wyniku jej rozmowy z wizytującym w WB Groszem.

Matuszewski

Otrzymują: Baka, Sekuła, Kucza, Jastrzębski, Wróblewski, Pakuła, Pożoga, Borowski, Pawlak, Olechowski, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Kulski, Fekecz, Padlewski, Rapacki, Szymański

Nr 126

Londyn, 2 czerwca 1989 r.

Chargé d'Affaires Zbigniew Matuszewski do ministra finansów PRL o rozmowach z podsekretarzem stanu w Ministerstwie Skarbu Robinem Mountfieldem w sprawie rozmów PRL z Klubem Paryskim

Szyfrogram nr 3546/II
z Londynu nadany 02.06.89 g. 17.00
Rozszyfrowano 03.06.89 g. 19.00

Wróblewski

Od Sawickiego.

2 czerwca spotkałem się z Mountfieldem /podsekretarzem w Min. Skarbu W. Brytanii/. Przeprowadziliśmy też rozmowy z przewodniczącym Klubu Londyńskiego Lucasem w sprawie ulgi płatniczej wobec banków br.

1. Moundfield podał następujące informacje:

I. Klub Paryski nie wyraża obecnie zgody na zawarcie porozumienia przejściowego, tj. normalizującego stosunki do zawarcia umowy z MFW. Planują zawarcie nowej umowy z Polską nie wcześniej niż pod koniec br. /pod warunkiem, że wcześniej podpiszemy umowę z MFW/.

Oznacza to utrzymywanie się przez najbliższe miesiące nieunormowanych stosunków z KP. Klub przystając na taką sytuację pozostawia decyzję co do ew. wznowienia gwarancji kredytowych do decyzji politycznej rządów poszczególnych wierzycieli. Uznał za niezbędne utrzymywanie ścisłych kontaktów z przewodniczącym KP.

II. W sprawach bilateralnych stosunków finansowych pozycja W. Brytanii nie uległa zmianie. Zdaniem Moundfielda nie należy oczekiwać w najbliższej przyszłości żadnych nowych propozycji kredytowych dla Polski.

III. W. Brytania sceptycznie podchodzi do idei uzyskania przez Polskę finansowania pomostowego z BIS /Banku Międzynarodowych Rozrachunków/.

IV. Oceniał negatywnie możliwość realizacji znanego także tutaj planu Sorosa. Program ten nie ma żadnego oficjalnego poparcia rządowego. Wykorzystanie zadłużenia gwarantowanego do zmiany na wkłady kapitałowe jest jego zdaniem bardziej do pomyślenia na bazie dwustronnych stosunków Polski z poszczególnymi wierzycielami. Gotów byłby rozważyć jakąś konkretną, pilotową transakcję.

2. Usztywnienie się stanowiska KP spowodowało pewne usztywnienie się banków prowadzonych negocjacjach. Banki idące w ścisłym kontakcie z KP odrzuciły możliwość udzielenia nowych kredytów rekompensujących zapadające w ciągu następnych 3 miesięcy płatności odsetkowe /200 mln USD/. Ograniczają też ewentualne korzyści, jakie chcielibyśmy uzyskać z przełożenia zapadających w 1989-1990 r. płatności kapitałowych.

Przedłożyliśmy nowe propozycje, które pozwoliłyby osiągnąć kompromisowe rozwiązanie w trakcie negocjacji, które są planowane na połowę miesiąca.

Matuszewski

Otrzymują: Baka, Sekuła, Basiak, Kucza, Jastrzębski, Wróblewski, Pożoga, Sawicki, Wójcik, Górnicki, Pawlak, Sarewicz, Misztal, Olechowski, Kulski, Majewski, Fekecz, Padlewski, Rapacki, Szymański

Nr 127

Londyn, 8 czerwca 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o brytyjskich ocenach wyborów parlamentarnych w Polsce

Szyfrogram nr 3799/II
z Londynu nadany 08.06.89 g. 15.20

Pilny

Rozszyfrowano 09.06.89 g. 10.30

Fekecz

Wyniki wyborów ocenia się jako jednoznaczny sukces „S”. Uważa się, że porażka koalicji jest konsekwencją głębokiej frustracji społecznej, spowodowanej głównie złą sytuacją ekonomiczną. Jest to także wyraz głębokiego kryzysu zaufania wobec dotychczasowego systemu, który pomimo sygnałów ostrzegawczych nie był w stanie dokonać zadowalających i efektywnych reform.

Odnawia się „blokowy” charakter motywacji wyborczej. Rezultaty wyborów skłaniają tu obserwatorów do ocen o skomplikowaniu się sytuacji politycznej. Dobrze przyjmowane są „ostrożne i wyważone” wypowiedzi kierownictwa „S”, co do dalszego postępowania. Wskazuje się na konieczność osiągnięcia kompromisowych rozwiązań i utrzymania ewolucyjnego procesu przeobrażeń. Za jeden z podstawowych warunków utrzymania spokojnego rozwoju sytuacji uważa się konieczność dokonania głębokich przeobrażeń w samej partii. Wskazuje się również na potrzebę zajęcia przez „S” roli „konstruktywnej opozycji”.

Ocenia się, że zasadniczym problemem będzie utrzymanie stabilności politycznej dla kontynuacji reform gospodarczych i przełamania kryzysu ekonomicznego, będącego głównym zagrożeniem dla procesów demokratyzacji i spokoju społecznego. W tym kontekście podkreśla się konieczność zachodniej pomocy gospodarczej dla przełamania impasu w polskiej ekonomice.

Odnawiane są wstrzemięźliwe reakcje prasy w ZSRR.

Gertych

Otrzymują: Kiszczak, Orzechowski, Kołodziejczak, Gdula, Kucza, Tabkowski, Sekuła, Sarewicz, Olechowski, Kulski, Majewski, Fekecz, Napieraj, Staniszewski, Szymański

Nr 128

Londyn, 10 czerwca 1989 r.

**Ambasador Zbigniew Gertych do członków Biura Politycznego KC PZPR w sprawie
oprawy informacyjnej wizyty gen. Wojciecha Jaruzelskiego w Wielkiej Brytanii**

Szyfrogram nr 3883/II
z Londynu nadany 10.06.89 g. 21.30
Rozszyfrowano 11.06.89 g. 7.30

Natychmiast

Czyrek, Ciosek

Od ppłk Górnickiego.

Proszę o maksymalnie szeroką objętościowo i merytorycznie oprawę prasowo-propagandową wizyty tow. Jaruzelskiego, zwłaszcza części brytyjskiej. Teksty PAP autoryzowałem osobiście.

Anglicy wyraźnie zdecydowali przejąć inicjatywę Zachodu wobec Polski i wyprzedzić RFN.

Konkretne rezultaty ponad oczekiwania, zarówno polityczne, jak i ekonomiczne.

Tow. Generał oczekuje politycznego zdyskontowania obu wizyt.
Dotkliwa i szkodliwa nieobecność większej grupy dziennikarzy polskich.

Gertych

Otrzymują: Ciosek, Czyrek, Kucza, Tabkowski, Pożoga, Szaciło, Górnicki, Pawlak, Rykowski, Sarewicz, Olechowski, Kulski, Majewski, Fekecz, Nowak, Padlewski, Nowak, Rapacki, Staniszewski, Świtkowski, Szymański

Nr 129

Londyn, 15 czerwca 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do podsekretarza stanu w MSZ o brytyjskich ocenach wizyty gen. Wojciecha Jaruzelskiego w Wielkiej Brytanii

Szyfrogram nr 4190/II
z Londynu nadany 15.06.89 g. 16.10
Rozszyfrowano 16.06.89 g. 16.00

Pilny

Kulski

W informacji dla placówek KS FCO oceniło wizytę gen. Jaruzelskiego jako „b. udaną i pożyteczną”.

Realizacja wizyty w tym okresie była wyrazem „brytyjskiego poparcia dla polityki reform w Polsce i jej twórców”. Pakiet ekonomiczny, przygotowany przez rząd brytyjski, jest odzwierciedleniem przekonania o konieczności gospodarczego wsparcia polskich procesów politycznych przez Zachód.

W. Brytania jest gotowa odgrywać w tym zakresie rolę wiodącą i koordynującą.

25-milionowy fundusz będzie przeznaczony na kształcenie kadr dla nowych rozwiązań polityczno-gospodarczych w Polsce. Obok kształcenia menadżerów przewiduje on także kształcenie kadr politycznych i administracyjnych ze wszystkich nurtów, głównie w postaci wizyt studyjnych w W. Brytanii.

Gertych

Otrzymują: Jaruzelski, Rakowski, Kiszczak, Siwicki, Tabkowski, Olechowski, Kulski, Fekecz, Nowak, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 130

Londyn, 20 czerwca 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do podsekretarza stanu w MSZ o rozmowie z dyrektorem Departamentu Wschodnioeuropejskiego w MSZ Wlk. Brytanii Christopherem Hulse w sprawie oceny wizyty gen. Wojciecha Jaruzelskiego w Wielkiej Brytanii

Szyfrogram nr 4344/II

z Londynu nadany 20.06.89 g. 8.30
Rozszyfrowano 20.06.89 g. 16.00

Kulski

Z rozmowy z C.Hulse (dyrektor Dep. Wschodnio-europejskiego FCO), 19 bm.

Thatcher i Howe b. wysoko oceniają wizytę gen. Jaruzelskiego. Z uznaniem skitowali informację o sytuacji w Polsce. T. podkreśla poparcie dla Generała i Jego programu reform. W tym kontekście należy widzieć opracowany z jej inicjatywy pakiet ekonomiczny. Najważniejszą jego częścią jest – zdaniem H. – zobowiązanie promowania sprawy polskiej na forum wiodących państw Zachodu. Pierwsze kroki w tej sprawie podjęte zostaną na szczycie „7” w Paryżu (H. podkreślał przy okazji b. duże zainteresowanie zachodnich ambasad rezultatami wizyty). Zawarta w pakiecie formuła o „przyjaznej i pomocnej roli” w naszej dyskusji z MFW oznacza – wg H. – uznanie konieczności poszukiwania specjalnego rozwiązania dla Polski uwzględniającego – w odróżnieniu od normalnych reguł funduszu – naszą złożoną sytuację społeczną i polityczną. Nie mają jeszcze pełnej koncepcji wykorzystania funduszu know-how, jakkolwiek oparta ona będzie na raporcie Thomas’a. Wyznaczą prawdopodobnie pełnomocnika FCO do tej sprawy. Wiele oczekują po wizycie A.Clark’a (proszą o potwierdzenie terminu). Dużą wagę przywiązują do wizyty wicepremiera Olesiaka i następnie ministra Przemysłu. Oficjalną wizytę ministra Spraw Zagranicznych w Polsce planują na I połowę 1990 r.

Rozmowa z H. potwierdza, iż wizyta gen. Jaruzelskiego umocniła pozytywne wobec Polski tendencje w brytyjskiej polityce zagranicznej. Istotne są zasadniczo nowe akcenty w sprawach gospodarczych i finansowych. Uważamy za celowe utrzymanie wysokiej dynamiki stosunków.

Gertych

Otrzymują: Jaruzelski, Rakowski, Baka, Czyrek, Sekuła, Olesiak, Kucza, Jastrzębski, Wróblewski, Pożoga, Górnicki, Misztal, Sarewicz, Pawlak, Olechowski, Kulski, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 131

Londyn, 27 czerwca 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do ministra spraw zagranicznych i ministra współpracy gospodarczej z zagranicą podsekretarza stanu w MSZ o brytyjskich ocenach wizyty gen. Wojciecha Jaruzelskiego w Wielkiej Brytanii

Szyfrogram nr 4688/II
z Londynu nadany 27.06.89 g. 12.50
Rozszyfrowano 28.06.89 g. 20.00

Olechowski – Jastrzębski

1. 26 bm. złożyliśmy Ratfordowi memorandum w sprawie GSP. Reakcja wstrzeźliwa, generalnie są przeciwni udzieleniu tego typu preferencji, zwłaszcza w odniesieniu do krajów europejskich. Wskazaliśmy, że w wielu przypadkach naszymi głównymi konkurentami na rynku są kraje posiadające GSP.

Obiecali sprawę zbadać.

2. Przedstawiliśmy postulaty do umowy z EWG. Podkreślił znaczne ustępstwa poczynione przez EWG i oczekiwanie szybkiego zawarcia porozumienia. Przyjął do wiadomości nasze stanowisko podkreślając, że w sprawie EIB zajęli formalne stanowisko, iż decyzję w tej sprawie powinien podjąć zarząd banku.

R. stwierdził jednakże, iż nie są przychylni idei rozszerzania EIB na nowe kraje. Z rozmowy wynika, iż sprawę traktują jako otwartą do dalszej dyskusji.

Uważają, że sprawa przedstawienia problemów wynikłych z klauzuli ochronnej na forum GATT napotka na trudności natury prawnej, wynikłe z treści naszej akcesji do GATT. Nie wniesiono innych zastrzeżeń.

3. W rozmowie R. podkreślał, iż wiele aspektów dotyczących stosunków gospodarczych i finansowych z Polską jest w dalszym ciągu przedmiotem analiz. Dostrzegają polityczne i socjalne uwarunkowania tych problemów. W swym podejściu starają się utrzymać równowagę między tym, co mogą sami zaoferować, a wysiłkami czynionymi przez gospodarkę polską.

Gertych

Otrzymują: Rakowski, Baka, Czyrek, Kołodziejczak, Sekuła, Basiak, Kucza, Jastrzębski, Wilczek, Pakuła, Wróblewski, Wójcki, Borawski, Górnicki, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Jaroszek, Kulski, Majewski, Miernik, Mickiewicz, Fekecz, Rapacki, Padlewski, Staniszewski, Szymański

Nr 132

Londyn, 3 lipca 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z dyrektorem politycznym w MSZ Irlandii Pdraig Murphym o irlandzkich ocenach procesu przemian w Polsce

Szyfrogram nr 0-87/III
z Londynu nadany 3.07.89 g. 13.10
Rozszyfrowano 3.07.89 g. 20.00

Fekecz

Z rozmowy z Murphy'm – dyr. Pol. MSZ Irlandii /28-go czerwca/

1. W Irlandii istnieje pełne poparcie dla zmian zachodzących w Polsce. Stosunek rządu oddaje w pełni deklaracja EWG. Rozumieją zagrożenia, wynikające z realiów gospodarczych i na forum EWG. Popierają stanowisko o konieczności udzielenia pomocy finansowej. Z uwagi na własną sytuację ekonomiczną nie są w stanie podjąć szerszych działań indywidualnych.

Wyrazem ich zaangażowania będzie:

- niepodnoszenie problemu nierównowagi we wzajemnych obrotach handlowych, niekorzystnej dla Irlandii,

- wstrzymanie się przed wysuwaniem zastrzeżeń wobec negocjowanej umowy EWG – Polska, aczkolwiek może ona w niektórych punktach kolidować z irlandzkimi interesami.

2. Z uwagą obserwowali wizytę gen. Jaruzelskiego w W. Brytanii. Jej wyniki i czasokres realizacji interpretują jako ważny sygnał polityki brytyjskiej w wielopłaszczyznowym i wielokierunkowym znaczeniu.

3. M. pozytywnie ocenił stan stosunków dwustronnych i wyraził zainteresowanie ich rozwojem „bez względu na nowe konstelacje polityczne w Polsce”. Ważne miejsce mieć będą listopadowe konsultacje MSZ, gdyż „z przyczyn obiektywnych brakuje kontaktów na szczeblu rządowym”. W tym kontekście odnotował zainteresowanie realizacją wizyty ministra HZ w planowanym wrześniowym lub innym, nieodległym terminie.

4. Na szczycie EWG /M. był członkiem delegacji irlandzkiej/ problem Polski nie był oddzielnie podnoszony. Dyskutowano go w ogólnym kontekście zmian, zachodzących w KS i ich pozytywnym znaczeniu dla stosunków W-Z. Podkreślano wiodącą i znaczącą rolę Polski i Węgier.

Gertych

Otrzymują: Baka, Czyrek, Sekuła, Basiak, Kucza, Jastrzębski, Wilczek, Wróblewski, Pakuła, Pożoga, Wójcki, Borawski, Górnicki, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Jaroszek, Kulski, Fekecz, Nowak, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 133

Londyn, 5 lipca 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do podsekretarza stanu w MSZ o rozmowie z dyrektorem politycznym w MSZ Wlk. Brytanii Johnem Fretwellem o przebiegu procesu reform w Polsce

Szyfrogram nr 0-226/III
z Londynu nadany 5.7.89 g. 15.30
Rozszyfrowano 6.7.89 g. 10.30

Kulski

Z rozmowy z J. Fretwell'em /dyr. polityczny FCO/, 4 bm.:

1. Zapowiedź rezygnacji gen. Jaruzelskiego była dla nich zaskoczeniem. Jest on jedynym /poza Gorbaczowem/ z przywódców KS, z którym Thatcher nawiązała „żywy, bezpośredni kontakt”. Ma to – jak podkreślił F. – duże znaczenie dla formułowanych tu ocen i prognoz rozwoju sytuacji w całym naszym bloku. W ocenie Brytyjczyków obsada prezydentury ma kluczowe znaczenie dla przyszłości reform w Polsce. Rozumieją emocje części „S”. Jest jednak faktem, że obecne kierownictwo państwa wykazało odwagę i wyobraźnię realizując proces przemian. Ze sformułowaniem pełniejszej opinii nt sytuacji w Polsce czekają na ostateczną decyzję Generała, jakkolwiek zaproponowane przez niego rozwiązanie nie zmienia, a tym bardziej nie podważa dotychczasowej linii politycznej.

2. F. stwierdził, że EWG rozpoczyna dyskusję nt aplikacji Austrii. Z punktu widzenia funkcjonowania gospodarki nie ma przeszkód dla przyjęcia A. Sprawa jest jednak drażliwa

politycznie, gdyż EWG zwiększać będzie zakres koordynacji polityki zagranicznej, co może kolidować z neutralnym statusem A. Z tego względu, a także z powodu nawału prac związanych z tworzeniem jednolitego wspólnego rynku, nie należy oczekiwać – zd. F. – ostatecznej decyzji przed 1993 r.

Przy okazji F. interesował się naszym stosunkiem do wniosku Austrii. Zdają sobie sprawę z tego, że pełni ona dla niektórych KS /w tym dla Polski/ rolę łącznika z Zachodem. Poddanie się obowiązującym w EWG rygorom, także politycznym, może tę funkcję w pewnym stopniu ograniczyć.

Gertych

Otrzymują: Jaruzelski, Rakowski, Baka, Barcikowski, Ciosek, Czyrek, Kiszczak, Orzechowski, Siwicki, Czarzasty, Kołodziejczak, Malinowski, Józwiak, Sekuła, Janiszewski, Użycki, Szaciło, Górnicki, Pawlak, Rykowski, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Kulski, Majewski, Fekecz, Mickiewicz, Nowak, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 134

Londyn, 3 lipca 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z zastępcą rzecznika Partii Pracy Georgem Robertsonem o przebiegu procesu reform w Polsce

Szyfrogram nr 0-365/III
z Londynu nadany 8.07.89 g. 7.20
Rozszyfrowano 8.07.89 g. 20.00

Fekecz

Z rozmowy z Robertsonem /zastępca rzecznika Partii Pracy ds. Zagranicznych / 6 bm.

1. Rozwój sytuacji w Polsce uważają za test dla dalszych reform w KS. Pozytywnie przyjęli sygnały ZSRR o możliwości odrębnego spojrzenia na przemiany wewnętrzne i zobowiązania sojusznicze państw Europy Wschodniej. Przestrzegaliby jednak przed uznaniem tego za sygnał do gwałtownego przyspieszenia, gdyż o ostatecznym charakterze i zakresie zmian musi zdecydować gospodarka. W tym aspekcie uważają odpowiedź Zachodu, a zwłaszcza WB na przemiany w Polsce za dalece niewystarczającą. Przywódcom EZ /R. bardziej pozytywnie ocenia tu Busha/ brakuje wyobraźni dla przewidzenia wszystkich skutków pogłębiania się kryzysu gospodarki polskiej. Nie doceniają oni ponadto głównych, unikalnych w skali KS elementów nowej sytuacji politycznej w Polsce: przewagi proreformatorskiej linii w PZPR i zgody opozycji na współpracę z partią w płaszczyźnie państwowej /w tym kontekście R. ocenił demagogię i „czystą negację” nie stwarzającą żadnych szans porozumienia/.

Labour Party będzie występować w Izbie Gmin za rozszerzeniem współpracy w KS, w tym z Polską /R. zapowiada programowe wystąpienie w tej sprawie 14 bm./. Uważają to za niezbędne również ze względu na interesy handlu i przemysłu WB, dla którego jednolity wspólny rynek po 92 r. „może okazać się ciasny”.

Uwagi R. zawierają zrozumiałą dla rzecznika opozycji krytykę rządu Thatcher ws. jego polityki wobec KS. Uważamy jednak za ważne ich sformułowanie i zapowiedź

wystąpienia w Izbie Gmin, ze względu na poprawę sytuacji politycznej partii i wzrost zaufania do jej działań. Istotny tu jest również zakres wpływów Partii Pracy w jej odpowiednikach w EZ.

2. Zapowiadana wcześniej formalna dyskusja ws. stosunku Partii Pracy do spraw polskich jeszcze nie odbyła się. Można jednak oczekiwać, że jej rezultat będzie pogłębieniem uwag R. w pkt. 1. Sam R. chętnie złożyłby wizytę w Polsce /IV kw. Br./. Wcześniej spotkałby się z naszym przedstawicielem na doroczną konferencję partii. Prosimy o rozważenie formuły wizyty i informację.

Gertych

Otrzymują: Baka, Sekuła, Jastrzębski, Olechowski, Jaroszek, Majewski, Fekecz, Nowak, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Mąkosa, Szymański

Nr 135

Londyn, 8 lipca 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z ministrem stanu w MSZ Wlk. Brytanii Williamem Waldegrave o problemach dwustronnych i europejskich

Szyfrogram nr 0-364/III
z Londynu nadany 08.07.89 g. 7.20
Rozszyfrowano 08.07.89 g. 20.00

Fekecz

Od Waldegrave /minister Stanu w FCO/.

1. Brytyjczycy są zainteresowani dalszym rozwojem demokracji w KS. /Polska odgrywa w tym procesie czołową rolę/. Będą aktywnie popierać reformy /skrupulatnie wystrzegając się naruszania zasady nieingerencji w wewnętrzne sprawy/ i dalej różnicować działanie wobec poszczególnych KS. W. Brytania odrzuca koncepcję drugiej Jałty, ale widzi szczególną pozycję ZSRR w Europie Wsch. W brytyjskich kręgach politycznych narasta przekonanie o konieczności podjęcia „polityki wschodniej” w skali całej EWG i odebranie RFN dominującej roli w tym zakresie. Ostatnie wypowiedzi rewanzystów w RFN oceniają głównie w kategoriach retoryki wyborczej, jakkolwiek mają świadomość możliwości wzrostu realnych zagrożeń.

2. W. Brytania odnosi się pozytywnie do reform w Polsce. Dano temu wyraz w czasie spotkania Thatcher – Jaruzelski, które oceniane jest tu b. wysoko.

Badane są obecnie możliwości wsparcia reform ekonomicznych poprzez kredyty, inwestycje i rozwiązanie problemu zadłużania. Nie należy oczekiwać „powodzi” kredytów rządowych. Jest jednak gotowość do udzielenia życzliwej pomocy na zasadach komercyjnych i przy założeniu wzajemnych korzyści.

3. Dostrzegają problem polskiej krótkoterminowej emigracji zarobkowej. Traktują ją z sympatią, jako swego rodzaju pomoc ekonomiczną. Badają obecnie możliwości udzielenia krótkotrwałych pozwoleń na pracę. Muszą to jednak widzieć w szerszym aspekcie i wystrzegać się rozwiązań o charakterze wyjątkowym.

4. Pozytywnie oceniają wystąpienie Gorbaczowa w Radzie Europy, chociaż jest w nim wiele niejasności i niedomówień. Zwracają np. uwagę, że obok wyraźnego odrzucenia „doktryny Breżniewa”, powtórzone zostało wezwanie do uznania „powojennych realiów”. Z zainteresowaniem przyjęli „realistyczne propozycje” ws. rozbrojenia nuklearnego w Europie.

W naszej ocenie uwagi W. świadczą o przyspieszeniu prac nad określeniem linii politycznej W. Brytanii wobec zmieniającej się sytuacji w KS. Ugruntuje się przekonanie o konieczności ekonomicznej wsparcia dla procesu reform.

Gertych

Otrzymują: Baka, Ciosek, Czyrek, Kiszczak, Siwicki, Kołodziejczak, Sekuła, Basiak, Kucza, Jastrzębski, Wróblewski, Wójcik, Użycki, Szaciło, Górnicki, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Cepak, Olechowski, Jaroszek, Kulski, Majewski, Fekecz, Nowak, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Mąkosa, Szymański

Nr 136

Londyn, 8 lipca 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do prezesa Rady Ministrów o przebiegu wizyty wiceministra rolnictwa i gospodarki żywnościowej A.Malinowskiego w Wlk.Brytanii

Szyfrogram nr 0-369/III

z Londynu nadany 08.07.89 g. 14.50

Rozszyfrowano 08.07.89 g. 20.40

Rakowski

1. Władze brytyjskie nadały wysoką rangę wizycie wiceministra A. Malinowskiego, który był honorowym gościem na jubileuszowej wystawie rolniczej. Został on przedstawiony królowej Elżbiecie II oraz wziął udział w śniadaniu z udziałem pary królewskiej. Min. Malinowskiego przyjął John MacGregor, minister Rolnictwa oraz Alan Clark, minister Handlu. Ponadto odbyły się spotkania z sekretarzami Stanu w brytyjskim resorcie Rolnictwa, baronową Trumpington i Richardem Ryderem.

2. Podczas wizyt i rozmów z przedstawicielami rządu brytyjskiego, min. Malinowski przedstawił możliwości współpracy gospodarczej i kapitałowej w kompleksie rolno-spożywczym w Polsce. MacGregor potwierdził rosnące zainteresowanie Polską ze strony dużych firm brytyjskich z Polską, w tym również joint-venture. Alan Clark – przygotowujący się do wizyty w Polsce w lipcu br. zgodnie z ustaleniami z rozmów Jaruzelskiego z Thatcher – interesował się szczegółowo zagadnieniami naszej polityki gospodarczej i instrumentami jej realizacji.

3. Opinię MacGregora o rosnącym zainteresowaniu biznesu brytyjskiego współpracą z Polską potwierdziły spotkania min. Malinowskiego z kierownictwem dużych

koncernów brytyjskich: ICI, Shell, BP, S. W. Berisford, Allied Lyons, Scottish and Newcastle Iapu. W wyniku rozmów z prezesem koncernu S. W. Berisford, firma zdecydowała przystąpić do joint-venture w Polsce w celu modernizacji i przestawienia cukrowni w toruńskim na energooszczędną i wydajną technologię brytyjską. Koncern ICI wyraził zainteresowanie formułą konsorcjum ds. współpracy w kompleksie rolno – spożywczym na wzór konsorcjum zachodnio-niemieckiego, a BP zgłosił propozycję współpracy w przemyśle paszowym i w produkcji dodatków chemicznych do pasz.

Uzgodniono, że przedstawiciele zainteresowanych firm brytyjskich udadzą się w najbliższych dniach do Polski w celu kontynuowania rozmów z polskimi organizacjami na konkretne tematy inwestycyjne.

W mojej ocenie, wizyta była dużym sukcesem polskiej delegacji, a w szczególności osobistym sukcesem min. Malinowskiego.

Gertych

Otrzymują: Rakowski, Baka, Czyrek, Michałek, Olesiak, Basiak, Kucza, Jastrzębski, Wilczek, Wróblewski, Pakuła, Pożoga, Wójcik, Borawski, Górnicki, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Majewski, Kulski, Padlewski, Staniszewski, Szymański, Rapacki

Nr 137

London, 11 lipca 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z wicedyrektorem Departamentu Planowania w MSZ Wlk. Brytanii Jonathanem Powellem w sprawie szczytu państw „7”

Szyfrogram nr 0-477/III
z Londynu nadany 11.07.89 g. 11.50
Rozszyfrowano 11.07.89 g. 20.00

Pilny

Fekecz

Z rozmowy z J. Powellem (wicedyrektor Departamentu Planowania FCO, uczestniczy w redagowaniu dokumentów na „7”), 10 bm.

Szczyt „7” ma powołać konsorcjum, które będzie pozyskiwało i administrowało środkami przeznaczonymi na pomoc gospodarczą dla Polski i Węgier. Żądania konsorcjum, a także tryb jego prac, określić ma komitet złożony z wiceministrów SZ państw członkowskich. Dowodzi to – jak podkreślił P. – istnienia politycznej woli przyczynienia się do rozwiązania polskich problemów, a jednocześnie nadaje nowy impuls koordynacji polityki Zachodu wobec obu KS. P. uważa za oczywiste – w świetle dotychczasowych przygotowań do „7” – że program dostosowawczy MFV winien uwzględniać skomplikowaną sytuację społeczno-polityczną Polski i nie stwarzać zagrożeń dla dalszej jej liberalizacji. P. jest optymistą w kwestii restrukturyzacji naszego długu.

Nie jest natomiast zasadne – jego zdaniem – oczekiwanie zasadniczych zmian ws. nowych kredytów. Sprzeciwiają się temu koła finansowo-bankowe. Zachód nie chciałby również „drażnić ZSRR” stwarzaniem wrażenia „nadmiernie rozbudowanej ofensywy kapitału” w Polsce i na Węgrzech. Ich relacje z rozmów Gorbaczow – Mitterrand wskazują, że ewentualność taka, jakkolwiek odległa – nie jest abstrakcyjna.

Brytyjczycy podzielają pogląd o znaczeniu czasu w rozwiązywaniu naszych trudności. Obecny „impas polityczny” uważają za hamulec w umacnianiu (wizyty generała W. Jaruzelskiego i wzajemne wizyty w Polsce) wiarygodności międzynarodowej kierowniczej ekipy PRL.

Wypowiedź P. świadczy o tym, że temat współpracy ekonomicznej z Polską wszedł zdecydowanie w sferę rozważań praktycznych. Można oczekiwać ostrożnych, konkretnych kroków podejmowanych w ścisłej koordynacji w ramach „7”, jak i EWG. Zasygnalizowany przez P. radziecki aspekt stosunków Zachodu z Polską wymaga dalszych badań.

Gertych

Otrzymują: Baka, Czyrek, Kiszczak, Michałek, Czarzasty, Kołodziejczak, Malinowski, Józwiak, Sekuła, Olesiak, Kucza, Jastrzębski, Wilczek, Wróblewski, Pakuła, Pożoga, Wójcik, Borawski, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Kulski, Majewski, Fekecz, Nowak, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Mąkosa, Szymański

Nr 138

Londyn, 14 lipca 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do podsekretarza stanu w MSZ i podsekretarza stanu w Ministerstwie Współpracy Gospodarczej z Zagranicą o rozmowie z głównym doradcą premier M.Thatcher w sprawach ekonomicznych, Alanem Waltersem, w sprawie rozmów Polski z MFW

Szyfrogram nr 0-653/III
z Londynu nadany 14.07.89 g. 10.00
Rozszyfrowano 14.07.89 g. 20.00

Kulski – Kaczurba

Od prof. sir Alana Waltersa (główny doradca Thatcher ds. ekonomicznych)
13 bm.:

Krytycznie ocenił formę programu przedstawionego przez nas w MFW.

Nasz kryzys, niezależnie od uwarunkowań polityczno-społecznych, można rozwiązać stosując radykalnie klasyczne metody ekonomiczne, sprawdzone w warunkach brytyjskich, typu równowaga budżetu, likwidacja subwencji, drastyczne oszczędności, aktywna polityka cenowa i kursowa, stworzenie warunków konkurencyjności itp.

Postulaty „Solidarności” dot. uzyskania 10 mld dol. Kredytów, nawet na określone programy inwestycyjne w sektorze prywatnym, uznał na naiwne i żałosne. Szereg krajów, zwłaszcza afrykańskich, jest w tragicznej sytuacji i nie otrzymuje pomocy. Polska posiada niezbędne zasoby w postaci dobrze kwalifikowanej siły roboczej i kadry, infrastruktury, surowców, itp., które właściwie wykorzystane umożliwią wyjście z kryzysu. Należy zastosować skuteczny system motywacyjny, pobudzający przedsiębiorczość społeczeństwa. Jedynym poważnym źródłem dopływu dewiz może być handel. W sytuacji naszej niewypłacalności, z czego Zachód zdaje sobie sprawę, korzystniej jest starać się o zmianę warunków dostępu do rynków zachodnich poprzez zniesienie barier ograniczających handel. Thatcher jest otwarta na postulat rozszerzenia dostępu do rynku i wystąpi z odpowiednią inicjatywą na szczycie w Paryżu. Nie jest prawdą, że WB popiera wszystkie postulaty „Solidarności”. Sprawa została jasno przedstawiona w czasie wizyty

Thatcher w Gdańsku. Jeśli decyzje rządowe zmierzały będą do rzeczywistego uzdrowienia gospodarki, a nie realizacji celów politycznych, to Thatcher opowie się jednoznacznie za rozwiązaniami ekonomicznie najbardziej realnymi. Polska posiada wiele sympatii na Zachodzie, ale nie może liczyć na sentymenty.

Uwaga: min. Clark w rozmowie 13 bm. (przed jego wyjazdem do Warszawy) stwierdził, iż WB jest gotowa znieść niektóre kontyngenty ilościowe (porcelana, TV).

Gertych

Otrzymują: Kiszczak, Kołodziejczak, Kaczurba, Olechowski, Jaroszek, Kulski, Majewski, Duchowski, Fekecz, Nowak, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 139

Londyn, 17 lipca 1989 r.

Chargé d'Affaires Zbigniew Matuszewski do dyrektora Departamentu IV MSZ o brytyjskich ocenach wizyty prezydenta USA G.Busha w Polsce

Szyfrogram nr 0-727/III
z Londynu nadany 17.07.89 g. 8.50
Rozszyfrowano 17.07.89 g.15.40

Pilny

Fekecz

Wizyta Busha w Polsce wywołała w W. Brytanii b. duże zainteresowanie i jest nadal przedmiotem komentarzy i analiz. Ocenia się, że B. okazał maksimum wsparcia werbalnego dla procesu przemian i reform demokratycznych w Polsce. Dostrzega się, że poparcie B. i jego wysoka ocena polskich przeobrażeń nie wybijały na plan pierwszy zasług „S”, starając się utrzymać zrównoważone oceny głównych sił reformatorskich. Równocześnie komentuje się całkowicie ograniczony, odbiegający od potrzeb i oczekiwań, zakres konkretnej pomocy ekonomicznej. Następuje tu stosunkowo jasny podział opinii – kręgi rządowe widzą słuszność takiego stanowiska USA i uzależnienia finansowej pomocy od dalszych postępów reform, a szczególnie przemian gospodarczych, zapewniających efektywne wykorzystanie środków; kręgi opozycji krytykują B. za brak pakietu ekonomicznego, mogącego realnie wesprzeć proces zmian. Jednoznacznie pozytywnie ocenia się realizm polityczny i niekonfrontacyjne stanowisko B., uwzględniające szczególne interesy ZSRR w Polsce. W tym kontekście zwraca się uwagę, że oba supermocarstwa kształtują intensywne stanowiska w sprawie przyszłości Europy i przełamania jej podziałów. Wskazuje się jednak, że nadal istnieje w stosunkach USA-ZSRR znaczny brak zaufania i podejrzliwości, co do politycznych intencji, uniemożliwiających wypracowanie wspólnego stanowiska w polityce wobec Europy.

Wiele komentarzy zwraca uwagę na znaczne podobieństwo amerykańskiego podejścia do problemu pomocy ekonomicznej dla Polski z działaniami W. Brytanii i oceniając, że istnieje w tym zakresie bliska współpraca i koordynacja stanowisk.

Brytyjczycy zwracają uwagę, że podróż B. miała także na celu stworzenie przeciwwagi dla popularności Gorbaczowa na Zachodzie.

Ogólna ocena wizyty B. w Polsce ma zdecydowanie pozytywny charakter. Dostrzega się, że ograniczony charakter pakietu ekonomicznego spowodował pewien zawód nie tylko w Polsce. Podkreśla się, że B. przejawia osobiste zainteresowanie Polską.

Matuszewski

Otrzymują: Olechowski, Kulski, Majewski, Nowak, Padlewski, Staniszewski, Szymański, Fekecz

Nr 140

Londyn, 18 lipca 1989 r.

Chargé d'Affaires Zbigniew Matuszewski do ministra spraw zagranicznych o rozmowie z zastępcą sekretarza stanu w MSZ Wlk. Brytanii Davidem Ratfordem o kwestiach polskich podnoszonych podczas szczytu państw „7”

Szyfrogram nr 0-791/III
z Londynu nadany 18.07.89 g. 11.10
Rozszyfrowano 18.07.89 g. 16.00

Natychmiast

Olechowski

Wasza 6194.

Z rozmowy z D. Ratfordem (zastępca podsekretarza stanu w FCO), 17 bm.

Głównym celem dyskusji w sprawach polskich na szczycie „7” było zapoczątkowanie i nadanie politycznego impulsu przygotowywaniu założeń skoordynowanego wsparcia gospodarczego dla Polski. Precyzyjne przedstawienie naszych postulatów w tym zakresie, zawarte w liście gen. W. Jaruzelskiego, ocenianą jako b. ważne i pomocne.

„7” nie miała jednak możliwości szczegółowej dyskusji i przekazała sprawę do dalszego prowadzenia przez EWG. Przyjęto przy tym zasadę, że EWG koordynować będzie również działania podejmowane przez państwa nieczłonkowskie (USA, Japonia, Szwecja, Szwajcaria – możliwe dalsze). 17 bm. odbyło się posiedzenie Rady Spraw Zagranicznych EWG, której powierzono opracowanie planu działań wobec Polski (w tych ramach dyskutowany jest również ich kontakt organizacyjny). Na tym forum miało się też rozpocząć omawianie harmonogramu, rodzaju, wielkości i warunków dostaw żywności. R. zwrócił uwagę na znaczne zmniejszenia nadwyżek żywności EWG. Widzą jednak pewne możliwości uruchomienia dostaw mięsa (wołowina), zbóż i oliwy. Zaopatrzenie w żywność traktują w kategoriach pierwszej pomocy, rozumieją jego polityczne implikacje. Uważają przy tym, że dostawy mogą mieć jedynie charakter uzupełniający wobec własnej produkcji.

„7” nie może zastępować kompetentnych międzynarodowych organizacji finansowych w kwestii restrukturyzacji zadłużenia Polski. Stąd ograniczenie się do „wyrażenia sympatii wobec naszych postulatów” i obietnicy ich poparcia. R. wielokrotnie podkreślał pozytywne zaangażowanie się delegacji brytyjskiej i osobiście M. Thatcher w dyskusję nt. spraw polskich. Unikał komentarzy nt. stanowiska innych państw, stwierdzając, że uczestnicy spotkania nie przekazali jeszcze wszystkich informacji.

Z wypowiedzi R. wynika, że można oczekiwać szybkiego tempa działań ws. pomocy żywnościowej. W pozostałych sprawach (restrukturyzacja długu, modernizacja gospodarki) spodziewać się można kontynuacji polityki „krok po kroku”. Brytyjczycy będą przy tym działać aktywnie na rzecz poszerzenia grupy państw mogących włączyć się do wsparcia reform ekonomicznych w Polsce.

Matuszewski

Otrzymują: Jaruzelski, Baka, Czyrek, Michałek, Józwiak, Kołodziejczak, Sekuła, Olesiak, Basiak, Kucza, Tubkowski, Jastrzębski, Wilczek, Wróblewski, Pakuła, Pożoga, Wójcik, Górnicki, Pawlak, Miształ, Sarewicz, Olechowski, Kulski, Fekecz, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Mąkosa, Szymański

Nr 141

Londyn, 19 lipca 1989 r.

Chargé d'Affaires Zbigniew Matuszewski do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z wicedyrektorem Departamentu Wschodnioeuropejskiego w MSZ Wlk. Brytanii Ann Lewis w sprawie programu szkolenia i konsultacji dla Polski

Szyfrogram nr 0-859/III
z Londynu nadany 19.07.89 g. 14.30
Rozszyfrowano 19.07.89 g. 20.00

Fekecz

Ann Lewis /wicedyr. Dep. Wschodnioeuropejskiego FCO/ w rozmowie ze mną 18 bm. poinformowała o rosnącym zainteresowaniu kompetentnych instytucji brytyjskich w programie szkolenia i konsultacji dla Polski / z przewidzianych 25 mln w latach 89-93, zamierzają zrealizować 5 mln do końca br./.

Generalna wytyczna praco organizacyjnych zawarta jest w nocie przekazanej w trakcie wizyty gen. Jaruzelskiego, przewidującej utworzenie funduszu „know-how” dla poparcia „postępu w kierunku demokracji i ekonomii rynkowej”. Obecnie koncentrują się na pilnej identyfikacji tematów. Stosunkowo najbardziej zaawansowany jest - po ich stronie – projekt szkolenia menedżerów. Widzieliby celowość zapoznania nas z systemem działalności Parlamentu /w końcu bm. przyjmują dużą grupę posłów węgierskich/, instytucją niezależnych „civil servants”, działalnością administracji lokalnej i samorządów. Oczekują sugestii z naszej strony.

Zamierzają utworzyć w FCO /w ramach Dep. Wschodnioeuropejskiego/ zespół ds. koordynacji działań w w/w sprawach. Nie określili jeszcze rodzaju jednostek włączonych do prac, jakkolwiek główna część zadań realizowana będzie za pośrednictwem British Council i Great Britain – East Europe Centre.

Uważamy, że istnieje pilna potrzeba kompleksowego określania naszej koncepcji współpracy w w/w zakresie i zaprezentowania stronie brytyjskiej odpowiednich propozycji i sugestii.

Matuszewski

Otrzymują: Kucza, Janiszewski, Pawlak, Miształ, Sarewicz, Olechowski, Kulski, Fekecz, Padlewski, Rapacki, Staniszewski

Nr 142

Londyn, 28 lipca 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do sekretarza stanu w Ministerstwie Współpracy Gospodarczej z Zagranicą i podsekretarza stanu w Ministerstwie Finansów o rozmowie z podsekretarzem stanu w Ministerstwie Skarbu Robinem Mountfieldem w sprawie polityki kredytowej wobec Polski

Szyfrogram nr 0-1297/III
z Londynu nadany 28.07.89 g. 9.50
Rozszyfrowano 28.07.89 g. 15.30

Wójcik, Sawicki

Od Zwierzchowskiego, z rozmowy z Mountfieldem 25 bm.

Ustosunkowując się do postulatów zawartych w liście gen. Jaruzelskiego, rozmówca poinformował:

1. Poza pomocą bezpłatną w dostawach żywności nie widzi aktualnie możliwości szybkiego wznowienia kredytów gwarantowanych na zakup produktów żywnościowych.

Do sprawy kredytów gwarantowanych można będzie powrócić po zakończeniu rozmów z IMP nt. programu dostosowawczego, co nie nastąpi wcześniej niż w końcu roku.

2. W. Brytania odegra konstruktywną rolę w „reshedulingu” długów gwarantowanych wymagalnych w 89 r. Nie wypracowali jeszcze stanowiska odnośnie 1990-92 i dalszych. Powołał się tutaj na stanowisko Thatcher w czerwcowych rozmowach z gen. Jaruzelskim.

3. Komentując zaprezentowany program w IMF stwierdził, że jest to krok we właściwym kierunku, lecz szereg punktów programu wymaga jeszcze głębszych analiz przez ekspertów Funduszu.

4. Potwierdził gotowość szefów delegacji głównych wierzycieli w Klubie Paryskim do spotkania z delegacją polską, zgodnie z sugestiami min. Sawickiego. Przewiduje, że spotkania mogłoby się odbyć we wrześniu br.

Gertych

Otrzymują: Rakowski, Baka, Czyrek, Kiszczak, Orzechowski, Kołodziejczak, Sekuła, Olesiak, Basiak, Jastrzębski, Wilczek, Wróblewski, Pożoga, Wójcik, Borawski, Pawlak, Misztal, Olechowski, Sarewicz, Olechowski, Jaroszek, Kulski, Majewski, Nowak, Fekecz, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 143

Londyn, 16 sierpnia 1989 r.

Chargé d’Affaires Zbigniew Matuszewski do ministra spraw zagranicznych o rozmowie z dyrektorem politycznym MSZ Wlk. Brytanii Johnem Fretwellem o sytuacji politycznej w Polsce

Szyfrogram nr 0-2140/III
z Londynu nadany 16.08.89 g. 17.20
Rozszyfrowano 16.08.89 g. 22.20

Olechowski

16 bm. złożyłem wizytę J. Fretwell'owi (dyr. polityczny FCO). Poinformowałem zgodnie z Waszą 6926.

F. stwierdził, że swoje zainteresowanie i poparcie dla kierunku zmian w Polsce wyrażał wielokrotnie, w tym w trakcie rozmów Thatcher z gen. Jaruzelskim.

Rozumieją złożoność obecnej sytuacji i jej międzynarodowe implikacje. Uważają kontynuację reform w Polsce za niezwykle istotne dla całokształtu sytuacji w Europie.

F. podkreślił, że sposób rozwiązywania obecnych trudności traktują jako całkowicie wewnętrzną polską sprawę i spodziewają się, że w taki sam sposób będzie ona również widziana przez innych.

Brytyjczycy rozumieją, że kluczową obecnie kwestią jest pozyskanie „społecznego poparcia, wręcz entuzjazmu” dla programu nowej ekipy rządowej. Mają nadzieję, że doświadczenie polityczne przywódcy państwa umożliwi – w oparciu o dotychczasowe osiągnięcia – spełnienie tego warunku.

F. dał do zrozumienia, że dalsze utrzymywanie prowizorycznego rządu może być niekorzystne odebrane przez partnerów.

Na zakończenie F. podziękował za informacje i zapowiedział natychmiastowe jej przekazanie najwyższym czynnikiem.

Matuszewski

Otrzymują: Jaruzelski, Rakowski, Kiszczak, Olechowski, Jaroszek, Kulski, Fekecz

Nr 144

Londyn, 23 sierpnia 1989 r.

Chargé d'Affaires Zbigniew Matuszewski do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowach w MSZ Wlk. Brytanii w sprawie rozwoju sytuacji politycznej w Polsce

Szyfrogram nr 0-2487/III
z Londynu nadany 23.08.89 g. 15.10
Rozszyfrowano 24.08.89 g. 15.00

Pilny

Fekecz

Z rozmowy z J. Fretwell'em (dyr. Polityczny FCO) i Ch. Hulse (dyr. Dep. Wschodnioeuropejski FCO) (21 i 22 bm.).

Rozmówcy nie ukrywają zaskoczenia tempem rozwoju sytuacji w Polsce. Przyspieszenie przemian stwarza – ich zdaniem – niebezpieczeństwo zachowania delikatnej równowagi politycznej i wyzwolenia emocji, nad którymi panowano w toku obrad „o.s.”.

Oceniają, że żadna ze stron nie jest właściwie przygotowana do zadań, które się nagle pojawiły. W tym stanie rzeczy kluczowe znaczenie ma pozycja i działalność Prezydenta. Ostatnie jego decyzje potwierdziły – jak podkreślił F. – przekonanie, że jest on członkiem jednoczącym i gwarantującym utrzymanie spokoju „w Polsce i wokół niej”.

Brytyjczycy zdają sobie sprawę z tego, że kryzys polityczny daleki jest od zakończenia. Istotne jest, aby rozwiązywany był on przez samych Polaków.

Z wypowiedzi obu partnerów wynika, że śledzi się z niezwykłą uwagą reakcje w KS, a zwłaszcza w ZSRR.

Obaj rozmówcy unikali angażowania się w dyskusję nt naszych postulatów ekonomicznych i finansowych. Podkreślali aktualność dotychczasowych zamierzeń w tym zakresie, dawali do zrozumienia, że dalsze kroki mogą zostać rozważone dopiero po analizie decyzji o jego realizacji.

Zdaniem F. nie ma – jak dotąd – zaproszenia dla Wałęsy. Publikacje prasowe – F. nie wyklucza, że zainspirowane przez Biuro Prasowe Premiera – mają nawiązywać do „luźnej obietnicy spotkania”, złożonej w czasie pobytu T. w Gdańsku w listopadzie ub.r.

Wypowiedzi rozmówców cechuje duża ostrożność. Niezależnie od uznania dla konsekwentnego stanowiska Prezydenta, powstrzymują się z formułowaniem ocen i deklaracjami nt zamierzeń do czasu zainstalowania nowego rządu i ogłoszenia jego programu. Można oczekiwać, iż w niedalekim czasie zmaterializuje się sprawa zaproszenia dla przewodniczącego „Solidarności”.

Matuszewski

Otrzymują: Mazowiecki, Czyrek, Sekuła, Gdula, Kucza, Pożoga, Użycki, Szaciło, Górnicki, Pawlak, Misztal, Sarewicz, Olechowski, Jaroszek, Kulski, Majewski, Nowak, Padlewski, Mąkosa, Sułek, Szymański

Nr 145

Londyn, 1 września 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z posłem Labour Party Geraldem Kaufmanem w sprawie kontaktów Partii Pracy z Polską

Szyfrogram nr 0-2909/III
z Londynu nadany 1.09.89 g. 8.30
Rozszyfrowano 1.09.89 g. 14.40

Pilny

Fekecz

Z mojej rozmowy z Kaufmanem, 31.08.

1. Chciałby przejechać do Polski na 2-3 dni, możliwie przed 15 września. Zdaje sobie sprawę z ew. trudności czasowych. Podkreśla wagę osobistego zapoznania się z sytuacją w Polsce przed konferencją Labour Party i wznowieniem prac Izby Gmin. Prosi o umożliwienie spotkań z prezydentem, premierem i przewodniczącym „S”. Wyraził też życzenie odbycia rozmowy z przedstawicielem kierownictwa PZPR. Pozostałe postulaty /jak w naszej 374/ zależnie od możliwości czasowych.

K. stwierdził, że L. Party chciałyby sprawę pomocy ekonomicznej dla Polski postawić w centrum swej aktywności politycznej, zarówno w płaszczyźnie wewnątrzpartyjnej, jak i w ramach EWG, a zwłaszcza Parlamentu Europejskiego.

Z tego względu uważa za wskazane – gdyby wizyta doszła do skutku – uzyskanie m.in. w jej rezultacie precyzyjnego i konkretnego zestawienia naszych potrzeb. Dotychczasowa reakcja Zachodu jest – zdaniem K. – do nich nieadekwatna.

2. L. Party jest zdania, że strony działające w Polsce wykazują – jak dotąd - rozwagę stwarzającą podstawy do dalszych rokowań co do dalszego rozwoju sytuacji. K. akcentuje brak oznak „upojenia zwycięstwem” po stronie „S” i wysokie poczucie odpowiedzialności i realizmu w grupie „dotychczas kierującej” Polską. Szczególne, pozytywne znaczenie mają – zdaniem K. – deklaracje poszukiwania polskiego modelu socjalizmu. Jest to zgodne z tendencjami panującymi obecnie w EZ, w której idee socjalizmu odzyskują grunt.

K. dostrzega rozwój tendencji odśrodkowych w UW. Niezbędna – jego zdaniem – demokratyzacja sojuszu nie powinna pociągać za sobą osłabienia jego spójności. Istnienie UW i NATO jest przesłanką powodzenia obecnej fazy rozmów rozbrojeniowych. Partia Pracy ocenia z tego względu wysoko zapowiedź utrzymania międzynarodowych sojuszy Polski.

3. K. uważa, że w najbliższych latach będzie rosło znaczenie zachodnioeuropejskich struktur integracyjnych, co powinno nas skłaniać do zintensyfikowania kontaktów z EWG i Parlamentem Europejskim. Ew. przyszły rząd Partii Pracy będzie dążył do rozszerzenia EWG i pozytywnie odniesie się do wniosku Austrii, której wstąpienie winno stworzyć drogę do EWG państwom z drugiej strony Europy.

Gertych

Otrzymują: Czyrek, Janiszewski, Pozoga, Ambroziak, Użycki, Górnicki, Misztal, Sarewicz, Rakowski, Wałęsa, Olechowski, Jaroszek, Kulski, Fekecz, Rapacki, Staniszewski, Mąkosa, Szymański

Nr 146

Londyn, 4 września 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z sekretarzem generalnym Międzynarodówki Socjalistycznej Luisem Ayala w sprawie ocen MS rozwoju sytuacji w Polsce

Szyfrogram nr 0-2987/III
z Londynu nadany 4.09.89 g. 9.10
Rozszyfrowano 4.09.89 g. 16.00

Fekecz

Z rozmowy z Ayala – nowym sekretarzem generalnym Międzynarodówki Socjalistycznej (31.08).

1. Kongres w Sztokholmie był potwierdzeniem wzrostu uniwersalności ich organizacji (udział ponad 120 partii). Zaproszenie obserwatorów z partii KS jest odzwierciedleniem pozytywnej oceny zachodzących w nich procesów, których kontynuacja rozszerzać będzie płaszczyznę współpracy i ideologicznego zbliżenia.

Sprzyjać temu będzie także przyjęty na kongresie nowy program MS, który zdecydowanie odszedł od „zimnowojennej” wymowy poprzedniego. Do pierwszoplanowych zadań politycznych dołączona została na kongresie problematyka ochrony środowiska.

2. Procesy zachodzące w Polsce oceniane są w MS b. pozytywnie i mają ich pełne poparcie. Dalszy spokojny przebieg wydarzeń w Polsce – zdaniem A. – zależy przede

wszystkim od konstruktywnej, zgodnej współpracy wszystkich sił politycznych, także w ramach koalicyjnego rządu. Niezbędna jest także poważna pomoc ekonomiczna Zachodu. Partie członkowskie deklarują aktywne poparcie i podjęcie działań w tym kierunku. „Pomoc Polsce leży w interesie wszystkich”. Z rozmowy wynika, że MS liczy na wyłonienie się w Polsce siły politycznej, identyfikującej się w pełni z ich programem.

3. A. potwierdził zainteresowanie wizytą w Polsce ich Komitetu ds. Rozbrojenia w końcu br. Pobyt wykorzystaliby też dla zapoznania się z aktualną sytuacją w kraju.

Gertych

Otrzymują: Czyrek, Górnicki, Misztal, Sarewicz, Miller, Orzechowski, Kołodziejczak, Kucza, Olechowski, Jastrzębski, Majewski, Fekecz, Nowak, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 147

Londyn, 4 września 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do podsekretarza stanu w MSZ w sprawie apelu premier Margaret Thatcher do przywódców zachodnich o udzielenie Polsce dalszej pomocy

Szyfrogram nr
z Londynu nadany 6.09.89 g. 13.20
Rozszyfrowano 6.09.89 g. 18.00

Natychmiast

Kulski

5 bm. Thatcher skierowała listy ws. dalszej pomocy Polsce do: Busha, Mitterranda, Kohla i Delorsa. T. zwróciła uwagę na konieczność udzielenia procesowi reform w Polsce bardziej efektywnej pomocy ze strony Zachodu. Podtrzymując priorytet dla umowy z MFW, T. wypowiedziała się za udzieleniem Polsce w następstwie tej umowy istotnego wsparcia finansowego ze środków Funduszu i BŚ oraz szybkim sfinalizowaniem problemu restrukturyzacji naszego długu. T. uważa za niezbędne udzielenie Polsce dalszej pomocy żywnościowej, wiążąc to z postępowaniem reformowania rolnictwa. Celowe jest też zniesienie wszelkich ograniczeń na polski eksport, a także zachęcenie instytucji zachodnich do inwestowania w Polsce. Niezbędne jest, zd. T., skoordynowanie wysiłków Zachodu ws. kształcenia kadr, zwłaszcza dla przemysłu, handlu i rolnictwa.

FCO uważa list za kolejny przejaw konsekwencji T. w promowaniu pomocy dla Polski na forum „przodujących państw Zachodu”.

Gertych

Otrzymują: Jaruzelski, Mazowiecki, Kozakiewicz, Czyrek, Sekuła, Kiszczak, Jastrzębski, Wróblewski, Pożoga, Ambroziak, Górnicki, Misztal, Sarewicz, Rakowski, Józwiak, Olechowski, Kulski, Majewski, Fekecz, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 148

Londyn, 12 września 1989 r.
**Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z
posłem Partii Konserwatywnej Michaeliem Heseltine na temat sytuacji wewnętrznej w
Polsce**

Szyfrogram nr 0-3357/III
z Londynu nadany 12.09.89 g. 12.00
Rozszyfrowano 12.09.89 g. 21.20

Fekecz

Z rozmowy z M. Heseltine (b. min. Obrony, poseł, czołowy działacz Partii Konserwatywnej), 11 bm.

Sytuację w Polsce uważa za sprawdzian możliwości ewolucyjnych przekształceń systemu oraz „test wytrzymałości” dla ZSRR. Bardzo ostrożnie ocenia szanse uzyskania szerokiego społecznego poparcia dla programu trudnych reform, zwłaszcza wobec niezbędności, jego zdaniem, wysokiego i kompleksowego ich wdrażania. Nieuchronne perturbacje ekonomiczne i społeczne towarzyszące temu procesowi mogą przynieść w rezultacie spadek popularności „S” i pojawienie się warunków działania dla sił politycznych przeciwnych reformom.

H. uważa, że pomoc zagraniczna może częściowo złagodzić trudności. Wskazuje na rosnącą świadomość tego faktu w gronie czołowych przywódców NATO. Podziela ich pogląd o konieczności koordynacji działań wobec Polski i priorytecie uzgodnień z MFW.

Gertych

Otrzymują: Pożoga, Użycki, Misztal, Sarewicz, Skubiszewski, Fekecz, Nowak, Kulski, Staniszewski, Mąkosza, Szymański

Nr 149

Londyn, 16 września 1989 r.
**Ambasador Zbigniew Gertych do ministra spraw zagranicznych o rozmowie z
ministrem spraw zagranicznych Wlk.Brytanii Johnem Majorem i dyrektorem
politycznym MSZ Wlk.Brytanii Johnem Fretwellem o brytyjskich reakcjach na rozwój
sytuacji w Polsce**

Szyfrogram nr 0-3604/III
z Londynu nadany 16.09.89 g. 13.50
Rozszyfrowano 16.09.89 g. 20.00

Skubiszewski

1. 14 bm. spotkałem po raz pierwszy J. Majora. Złożyłem gratulacje i życzenia z okazji objęcia przez niego funkcji sekretarza Stanu. Przekazałem informacje o programie nowego rządu. Wyraził zadowolenie i uznanie. Prosił o przekazanie najlepszych życzeń. Zapewnił o pełnym poparciu dla nowego rządu i udzieleniu niezbędnego wsparcia na arenie międzynarodowej. Jego zdaniem, Zachód nie może zaprzepaścić historycznej szansy

udzielenia pomocy Polsce w czasie przeobrażenia się sytuacji w całym regionie Europy Wschodniej.

2. 15 bm. przedstawiłem dyrektorowi politycznemu FCO, sir Johnowi Fretwellowi, główne tezy expose rządowego premiera Mazowieckiego. Eksponowałem szczególnie założenia naszej polityki zagranicznej oraz potrzebę zrozumienia przez Zachód naszych potrzeb w zakresie przebudowy gospodarki.

Władze brytyjskie z najwyższym zainteresowaniem oraz sympatią obserwują zmiany dokonujące się w Polsce, drogą demokratycznych reform. Stanowisko brytyjskie najlepiej charakteryzuje list premier Thatcher do przywódców zachodnich. Jest to inicjatywa polityczna, za którą powinny pójść konkretne rozwiązania na forum MFW i Klubu Paryskiego. Szczegóły omówione zostaną 26 bm. na drugiej konferencji 24 państw zachodnich w Brukseli w sprawie pomocy dla Polski i Węgier. Zdają sobie sprawę z piętrzących się trudności na drodze do ewolucyjnego przejścia na gospodarkę rynkową. Dołożą wszelkich starań, aby zwiększyć pomoc Zachodu w tych trudnych dla Polski czasach.

Fretwell interesował się reakcją społeczeństwa polskiego na powołanie nowego rządu i jego program. Prosił o przekazanie najlepszych życzeń dla Pana Ministra. Paięta spotkanie w N. Jorku.

3. Najbliższą okazją przekazać pełne teksty wystąpień D. Howella – w Chatham House oraz J. Majora w Nowym Jorku.

Gertych

Otrzymują: Jaruzelski, Mazowiecki, Kozakiewicz, Stelmachowski, Ambroziak, Czyrek, Geremek, Ziółkowski, Pożoga, Górnicki, Misztal, Sarewicz, Józwiak, Rakowski, Skubiszewski, Kulski, Jaroszek, Majewski, Miernik, Fekecz, Nowak, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 150

Londyn, 20 września 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o wynikach zjazdu partii Liberalnych Demokratów

Szyfrogram nr 0-3773/ III
z Londynu nadany 20.09.89 g. 8.30
Rozszyfrowano 20.09.89 g. 15.00

Fekecz

Zjazd socjal-liberalnych demokratów w Brighton skonsolidował partię wewnętrznie, oczyścił kierownictwo z zarzutu złej gospodarki finansowej, umocnił pozycję Paddy Ashdowna. Poparcie opinii publicznej dla SLD powoli rośnie.

W oddzielnej rezolucji zdecydowanie poparto przemiany w Polsce i udzieleniu pomocy gospodarczej koordynowanej przez Wspólnotę. Wezwano rząd do udzielenia pomocy na dużą skalę w formie dostaw żywności, rozłożenia długu i udzielenia gwarancji inwestycyjnych, a także do wywierania nacisku na MFW i BŚ w celu zawarcia przez nie porozumienia z Polską.

Główne programowe zadania partii w polityce wewnętrznej:

- zwalczanie thatcheryzmu;

- skoncentrowanie się na ekologii i ekologicznie bezpiecznej gospodarce – w celu odebrania głosów „Zielonym” przed wyborami parlamentarnymi;
- umocnienie samorządu lokalnego.

W polityce zagranicznej:

- przyjęcie jednoznacznie proeuropejskiej platformy działania /”Europa jedyną obroną przed thatcheryzmem”/;
- rozwój współpracy gospodarczej, politycznej i kulturalnej pomiędzy Europą Wschodnią i Zachodnią;
- zwiększenie roli Wspólnoty Europejskiej, ONZ i organizacji międzynarodowych;
- demilitaryzacja stosunków W-Z drogą negocjacji, obejmujących także brytyjskie siły jądrowe;
- długofalowe redukcje światowych wydatków zbrojeniowych.

Zjazd odrzucił koncepcję rozbrojenia jednostronnego, także jądrowego.

Z nieformalnego spotkania przedstawicieli CD z Ashdownem:

- „Tylko SLD jest prawdziwie zaangażowana w Europę. Labourzyści i konserwatyści przeciw”.
- „20-25 procent elektoratu nie popiera żadnej z wielkich partii. SLD będzie walczyć o te głosy”.
- A. „nie wyklucza wejścia w koalicję, bo labourzyści nie zdobędą większości, a konserwatyści tracą pozycję”.

Gertych

Otrzymują: Jaruzelski, Mazowiecki, Ambroziak, Czyrek, Geremek, Ziółkowski, Pożoga, Użycki, Misztal, Sarewicz, Kulski, Majewski, Fekecz, Nowak, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 151

Londyn, 22 września 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do ministra współpracy gospodarczej z zagranicą o rozmowach w Ministerstwie Przemysłu i Handlu w sprawie brytyjskich inwestycji kapitałowych w Polsce

Szyfrogram nr 0-3964/III

z Londynu nadany 22.09.89 g. 15.00

Rozszyfrowano 23.09.89 g. 11.10

Święcicki

1. Zgodnie z ustaleniami ostatniej KM, Janiszewski omówił z DTI sprawę brytyjskich inwestycji kapitałowych w Polsce, koncentrując się na przemyśle spożywczym i hotelarstwie. Brytyjskie firmy wykazują obecnie zwiększone zainteresowanie tą tematyką. M. in. Ustalono wizytę prezesa Hilton Int. w listopadzie br., celem dokonania uzgodnień budowy hoteli w Warszawie i ew. w Krakowie. Janiszewski szeroko omówił z firmami księgowo-audytorskimi problemy wynikające z zamierzonych przekształceń polskich przedsiębiorstw państwowych. Przekazane informacje wzbudziły duże zainteresowanie tych firm obsługą prywatyzacji przedsiębiorstw i tworzenia dla tego celu joint-ventures w Polsce.

2. Wg informacji uzyskanych z DTI premier Thatcher poleciła ostatnio opracowanie przedsięwzięć mających pomóc polskiej gospodarce. Sprawa jest obecnie przedmiotem dyskusji międzyministerialnych, a następnie ma być przedstawiona na forum gabinetu.

Prawdopodobna koncepcja sprowadza się do powiększenia sum i rozszerzenia pomocy w wysokości 25 mln funtów przeznaczonej głównie na szkolenie.

Firmy brytyjskie wykazują dużą aktywność w oferowaniu partnerom polskim usług w zakresie różnych form szkolenia. Dotychczasowe zaangażowanie wynosi ok. 1,5 mln funtów. W tej sytuacji celowym jest do wykorzystania obecnych i przyszłych kwot pomocy brytyjskiej.

Gertych

Otrzymują: Mazowiecki, Balcerowicz, Ambroziak, Czyrek, Baka, Olechowski, Misztal, Sarewicz, Kulski, Majewski, Fekecz, Nowak, Staniszewski, Szymański

Nr 152

Londyn, 29 września 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie w MSZ Wlk.Brytanii w sprawie wykorzystania przez Polskę funduszu know-how

Szyfrogram nr 0-4282/III
z Londynu nadany 29.09.89 g. 13.30
Rozszyfrowano 29.09.89 g. 20.00

Fekecz

Z rozmowy w FCO na temat wykorzystania funduszu know-how przyznanego Polsce w czerwcu br.

1. Strona brytyjska powoła wkrótce Komitet Doradczy na czele z wiceministrem Waldegrave z udziałem przedstawicieli administracji, Parlamentu i środowisk naukowych dla ustalenia zasad i sposobów jego wykorzystania. Sprawami bieżącymi kierować będzie specjalny administrator. Statut funduszu sformułowany jest elastycznie. Środki przeznaczone będą na szkolenie menedżerów, usługi konsultacyjne, szkolenie w zakresie tworzenia partii politycznych i organizowania wyborów.

2. Ambasada brytyjska w Warszawie otrzymała instrukcję, by pilnie omówić sprawę wykorzystania funduszu z władzami Polski. Zainteresowani są utworzeniem w Polsce podobnej struktury organizacyjnej.

3. Strona brytyjska zaaprobowwała dotychczas 30 projektów na kwotę 1,2 mln funtów. Środki przeznaczone na bieżący rok finansowy /do końca marca 1990/ mogą zostać nie wykorzystane jeżeli nie przyspieszy się procedury organizacyjnej.

4. W październiku br. wyjeżdża do Polski delegacja przedstawicieli kół finansowych /prawdopodobnie na czele z prezesem giełdy londyńskiej/ dla dokonania oceny naszych potrzeb, ukierunkowania działalności funduszu.

Gertych

Otrzymują: Balcerowicz, Ambroziak, Czyrek, Baka, Kuczyński, Misztal, Sarewicz, Skubiszewski, Fekecz, Kulski, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 153

Londyn, 25 października 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z wicedyrektorem Departamentu Wschodnioeuropejskiego w MSZ Wlk. Brytanii Ann Lewis o ocenie wizyty polskich parlamentarzystów

Szyfrogram nr 0-1116/IV
z Londynu nadany 25.10.89 g. 9.00
Rozszyfrowano 25.10.89 g. 14.40

Fekecz

Od A. Lewis /wicedyrektor Dep. Wschodnioeuropejskiego FCO/.

1. Brytyjczycy pozytywnie oceniają pobyt grupy polskich parlamentarzystów. Podkreślają, że program był zbyt intensywny, co uniemożliwiło głębsze zapoznanie się z poszczególnymi tematami. Widzą celowość organizowania podobnych wizyt w przyszłości, ale w mniejszych grupach /nawet indywidualnych/ i z programem o wyraźnym profilu tematycznym.

L. widziałaby celowość szkolenia kadry samorządu lokalnego w Polsce. Chodzi o kadre administracyjną, lokalnych „civil servants” w odróżnieniu od wybranych członków władz samorządowych, której zadaniem będzie wykonywanie obowiązków wynikających z nowej pozycji samorządu. Z wypowiedzi L. wynika, że Brytyjczycy mają na myśli przede wszystkim administrowanie finansami i gospodarką jednostek terytorialnych w warunkach urynkowienia i postępującej prywatyzacji. L. podkreśliła, że wskazane byłoby podjęcie tego tematu po wyborach do samorządu terytorialnego, które wg jej zdania zapoczątkują gruntowną przebudowę organizacyjną i kadrową administracji lokalnej.

2. Brytyjczycy zdają sobie sprawę, że pomoc żywnościowa dla Polski ma charakter czysto doraźny i nie zdoła zapobiec okresowemu dalszemu spadkowi poziomu życia związanego z okresem przekształcenia gospodarki. Spadek ten jest nieuchronny i jej zdaniem Zachód nie ma żadnych możliwości zapobieżenia mu / „nie dostrzegamy nic, co moglibyśmy od zaraz zrobić w celu uzyskania natychmiastowej poprawy stanu gospodarki polskiej”/. L. wyraziła obawy czy społeczeństwo rozumie nieuchronność mechanizmów ekonomicznych i czy będzie w stanie znieść ich konsekwencje.

Gertych

Otrzymują: Kozakiewicz, Stelmachowski, Czyrek, Geremek, Ziółkowski, Skubiszewski, Kulski, Fekecz, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 154

Londyn, 30 października 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z przewodniczącym partii Liberalnych Demokratów Paddym Ashbornem na temat sytuacji w Polsce i możliwościach zacieśniania kontaktów dwustronnych

Szyfrogram nr 0-1401/IV
z Londynu nadany 30.10.89 g. 15.20
Rozszyfrowano 31.10.89 g. 15.30

Fekecz

Z rozmowy z Ashdownem (lider Partii Socjal-Liberalnych Demokratów).

1. Nie ulega dla niego wątpliwości, że przemiany w Polsce są decydujące dla przyszłości reform w całej Europie Wschodniej. A. akcentuje tu zwłaszcza przebudowę gospodarki dokonywaną w warunkach narastającego napięcia społecznego, stymulowanego brakami rynkowymi.

A. podkreślił daleko idące analogie między sytuacją WB z 1979 r., a obecnym stanem rzeczy w Polsce. Przyznał, że recepta Thatcher (twarda polityka monetarystyczna, programowa liberalizacja gospodarki) przyniosła poprawę warunków życia, ale – jak widać obecnie – nie może być skutecznie stosowana w nieskończoność. Kryzys zaufania, z jakim boryka się obecnie Thatcher i jej partia, wywołany został głównie faktem, iż T. nie wróciła w porę do dyskusji nad rolą państwa wobec gospodarki i obywateli. Dopiero na ostatnim zjeździe konserwatystów zarysowały się koncepcje powrotu do ograniczonego interwencjonizmu państwowego, jako modelu działania, a nie reliktu przeszłości.

2. A. zdaje sobie sprawę, że jego partia ma b. niewielkie wpływy. Jest jednak – jego zdaniem – za wcześnie, aby uznawać, że WB wróciła do systemu dwupartyjnego. Zarówno konserwatyści, jak i labourzyści nie zakończyli jeszcze prac nad programem na lata 90-te i w konsekwencji tzw. warstwy średnie nie mogą być jeszcze bezdyskusyjnie uznane za ich klientelę wyborczą. A. uważa ponadto, że w niedalekiej przyszłości nastąpi powrót do dyskusji nad proporcjonalnym modelem wyborczym, co otworzy nowe możliwości przed jego partią.

3. A. jest zainteresowany rozwojem kontaktów SLD z Polską. Uważa za celową kontynuację współpracy z SD. W najbliższym czasie kierownictwo partii podejmie ten temat.

Gertych

Otrzymują: Ambroziak, Czyrek, Olechowski, Użycki, Górnicki, Misztal, Sarewicz, Józwiak, Skubiszewski, Kulski, Fekecz, Nowak, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 155

Londyn, 31 października 1989 r.
Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z
posłem Labour Party Geraldem Kaufmanem po jego powrocie z wizyty w Polsce

Szyfrogram nr 0-1447/IV
z Londynu nadany 31.10.89 g. 13.20
Rozszyfrowano 2.11.89 g. 11.00

Fekecz

Z rozmowy z Kaufmanem (min. spraw zagranicznych w „gabiniecie cieni” Labour Party) 30.10.

Wizyta w Polsce utwierdziła go w przekonaniu o solidnych podstawach reformy w Polsce. Zaliczył do nich: autentycznie dyskutujący Sejm, rząd posiadający zaufanie społeczne i silne związki zawodowe. Za niezwykle istotną uważa się również stabilizującą rolę prezydenta oraz poparcie, jakiego rządowi Mazowieckiego udzielają wszystkie siły reprezentowane w Sejmie. Spotkania w Polsce wzbogaciły wiedzę K. o naszej sytuacji ekonomicznej, jej przyczynach i ew. skutkach. Wałęsa przedstawił mu najbardziej dobitnie rolę, jaką w pokonywaniu polskiego kryzysu może odegrać Zachód.

K. uważa, że odpowiedź Europy Zachodniej na „wyzwanie jakie postawiła Polska” jest jeszcze niewystarczająca, jakkolwiek nie można zapominać, że każde z państw EWG boryka się z własnymi problemami.

K. podjął działania wobec grupy socjalistycznej w Parlamencie Europejskim dla promowania pomocy naszemu krajowi. W tym samym celu zamierza podjąć dyskusję z przedstawicielami socjalistycznych rządów EZ zgrupowanych w Międzynarodówce Socjalistycznej.

Najbardziej obiecująca – zdaniem K. – forma wsparcia przemian w Polsce, tzn. inwestycje kapitałowe, wymaga uprzedniego dopuszczenia niezależnych ekspertów, którzy oceniliby kondycję wybranych podmiotów gospodarczych. Dla poważnych inwestorów, jak podkreślił K., nie są problemem początkowe straty, istotna jest perspektywa, choćby odległa, zysków oparta na obiektywnej prognozie specjalistów.

K. liczy na dalsze kontakty z Polską, będzie je promował w kierownictwie Labour Party. Dobrą okazją do ich zacieśnienia byłaby zbliżająca się wizyta przewodniczącego „Solidarności” w Londynie. Partii Pracy zależy na możliwie szybkim uzgodnieniu spotkania Wałęsy-Kinnock.

Gertych

Otrzymują: Balcerowicz, Świącicki, Trzeciakowski, Baka, Kuczyński, Józwiak, Ludwiczak, Rakowski, Wałęsa, Skubiszewski, Kulski, Jaroszek, Majewski, Miernik, Fekecz, Nowak, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 156

Londyn, 9 listopada 1989 r.
Ambasador Zbigniew Gertych do sekretarza stanu w Ministerstwie Współpracy
Gospodarczej z Zagranicą i podsekretarza stanu w Ministerstwie Finansów o
rozmowach w Ministerstwie Przemysłu i Ministerstwie Handlu w sprawie form
brytyjskiej pomocy dla Polski

Szyfrogram nr 0-1782/IV
z Londynu nadany 9.11.89 g. 11.20
Rozszyfrowano 9.11.89 g. 20.00

Wójcik – Sawicki

Od Strzeleckiego.

Z rozmów w Ministerstwie Przemysłu oraz Ministerstwie Handlu.

1. Trwają intensywne przygotowania w celu sprecyzowania form brytyjskiej pomocy dla Polski. Oczekuje się, iż przynajmniej niektóre propozycje będą opracowane w okresie najbliższych tygodni. Znacznemu powiększeniu ma ulec fundusz „know-how”. Zainteresowani są przy współpracy z innymi krajami Zachodu ulokowaniem w kraju „funduszu inwestycyjnego” finansującego rozwój rolnictwa i prywatnego przemysłu. Uważają, iż przyznanie gwarancji ECGD na udzielenie kredytów Polsce nie jest w pełni adekwatne do sytuacji płatniczej kraju. Wpływa to z obawy, iż nasze kredyty mogą w przyszłości również podlegać restrukturyzacji. Sprawa ECGD jest otwarta, ale starają się opracować inne formy udzielenia kredytów.

2. Według oceny McFielda z MF, zawarcie porozumienia z IMF ulegnie przesunięciu na styczeń 1990 r. z przyczyn technicznych. Odnośnie porozumienia z Klubem Paryskim sądzi, iż jest możliwe osiągnięcie dogodnego rozłożenia płatności, natomiast nie uważa za możliwe uzyskanie warunków koncesyjnych (obniżka stopy procentowej, umorzenia części długów).

Gertych

Otrzymują: Balcerowicz, Ambroziak, Czyrek, Trzeciakowski, Kuczyński, Sawicki, Olechowski, Misztal, Skubiszewski, Kulski, Fekecz, Padlewski, Rapacki, Szymański

Nr 157

Londyn, 14 listopada 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z dyrektorem Departamentu Wschodnioeuropejskiego MSZ Wlk.Brytanii Christopherem Hulse na tema brytyjskich ocen wizyty kanclerza RFN H.Kohla w Polsce

Szyfrogram nr 0-2044/IV
z Londynu nadany 14.11.89 g. 15.20
Rozszyfrowano 15.11.89 g. 13.00

Pilny

Fekecz

Od Hulse (dyr. Dep. Wschodnioeuropejskiego FCO).

1. Z dużą uwagą obserwowali przebieg wizyty Kohla w Polsce. Dostrzegają jej „dramatyczny przebieg” związany z „przyspieszeniem” zmian w NRD. Zdaniem H., nie istnieje niebezpieczeństwo zasadniczego przesunięcia zainteresowania Zachodu z Polski

i Węgier na NRD i w konsekwencji nie powinno być obaw o zmniejszenie zachodniego zaangażowania ekonomicznego (również perspektywicznego) w naszym kraju. Prognoza ta odnosi się zwłaszcza do RFN, której zależy na utrzymaniu szczególnie dobrych kontaktów z Polską. H. przyznał jednak, iż nie można wykluczyć, że w przyszłości poziom współpracy ekonomicznej RFN z Europą Wschodnią będzie określany wysokością „świadczeń dla NRD”.

2. Brytyjczycy przywiązują duże znacznie do rozwoju sytuacji w NRD. Decyzję o otwarciu granicy określają jako „ryzykowną i odważną”. Niewielka ilośći pozostających w RFN po jej wprowadzeniu, potwierdza jej trafność i umacnia pozycję władz NRD, jakkolwiek jest ona nadal b. słaba. Sprawdzianem intencji Krenza będzie wywiązanie się z obietnicy wolnych wyborów i wprowadzenie mechanizmów rynkowych do gospodarki, co może się okazać nie do pogodzenia z „utrzymującymi się ograniczeniami ideologicznymi”.

Gertych

Otrzymują: Ambroziak, Czyrek, Olechowski, Górnicki, Miształ, Skubiszewski, Kulski, Majewski, Fekecz, Nowak, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 158

Londyn, 23 listopada 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do ministra współpracy gospodarczej z zagranicą o założeniach brytyjskiego programu pomocy dla Polski

Szyfrogram nr 0-2540/IV
z Londynu nadany 23.11.89 g. 12.00
Rozszyfrowano 24.11.89 g. 11.30

Święcicki

Od Strzeleckiego.

Z uzyskanych informacji wynika, iż administracja brytyjska w dalszym ciągu opracowuje pakiet pomocy brytyjskiej dla Polski. Oczekuje się, iż Thatcher przedstawi brytyjski program Wałęsie podczas jego wizyty w Londynie.

Program jeszcze nie został wykrystalizowany, rysują się jednak pewne jego elementy.

1. Fundusz „know-how” ma być podwyższony z 25 do 50 mln £, a jego zakres rozszerzony. Przewiduje się finansowanie z funduszu analiz techniczno-ekonomicznych niezbędnych dla zaangażowania się firm brytyjskich w inwestycje kapitałowe w Polsce oraz dostaw urządzeń potrzebnych dla szkolenia.

2. W. Brytania wniesie udział do funduszu stabilizacyjnego. Min. Skarbu proponuje 50 mln dolarów, natomiast podobno prezydent Bush zwrócił się o brytyjską kontrybucję, w formie bezzwrotnej pomocy, w wysokości 150 mln dolarów. Sprawa otwarta.

3. Również otwarta jest sprawa brytyjskich gwarancji rządowych. Ich wznowieniu sprzeciwia się stanowczo Min. Skarbu. Jednakże uruchomienie gwarancji przez inne kraje EWG stawia W. Brytanię w niedogodnej pozycji i może doprowadzić do zmiany stanowiska.

4. Jak wynika z uzyskanych informacji proponuję się postawienie większego nacisku na udział W. Brytanii w wielostronnych formach pomocy dla Polski, niż pomocy bilateralnej. W tworzeniu funduszu inwestycyjnego postuluje się przyznanie wiodącej roli IFC.

5. Program pomocy nie był jeszcze rozpatrywany przez Thatcher.

Gertych

Otrzymują: Balcerowicz, Janowski, Ambroziak, Czyrek, Święcicki, Trzeciakowski, Kuczyński, Olechowski, Misztal, Józwiak, Rakowski, Skubiszewski, Kulski, Jaroszek, Majewski, Miernik, Fekecz, Nowak, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 159

Londyn, 14 listopada 1989 r.

Ambasador Zbigniew Gertych do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z ministrem spraw zagranicznych Douglasem Hurdem o brytyjskich ocenach rozwoju sytuacji w Niemczech

Szyfrogram nr 0-2932/IV
z Londynu nadany 01.12.89 g. 22.00
Rozszyfrowano 02.12.89 g. 10.20

Fekecz

Wasz 9863.

Hurd w rozmowie ze mną 30.11 br. oświadczył, że rząd brytyjski z uwagą obserwuje wydarzenia w obu państwach niemieckich. Problem zjednoczenia pojawić się może na porządku dnia w bardzo odległej przyszłości i wymaga uprzednich poważnych przekształceń zarówno ogólnoeuropejskich, jak i wewnątrzniemieckich. Z zadowoleniem przyjęli stanowisko RFN, przedstawione przez Genschera w rozmowach z Thatcher i H., w którym zawarte były te same generalne poglądy. Z naszych spotkań w FCO /Ryder, nac. Wydz. RFN, Hulse – dyr. Dep. Wschodnioeuropejskiego/ wynika, że G. nie omawiał szczegółowo 10 punktów Kohla. Głównym celem jego wizyty było zaprezentowanie ich w ogólnoeuropejskim kontekście oraz przeciwdziałanie ewentualnym obawom o raptowne przyspieszenie procesu zjednoczenia. Brytyjczycy podkreślają, że w chwili obecnej nie ma po temu argumentów. Zwracają uwagę, iż niezależnie od oczywistych zagrożeń dla rozwoju wydarzeń w EW, a także dla kontaktów między obu częściami Europy, prosta kalkulacja kosztów zintegrowania państw niemieckich musi ochłodzić – po stronie RFN – obecne nastroje.

Rozmówcy nie ukrywali jednak, iż niepokój wywołuje nie dające się wykluczyć perspektywa ewentualnego wzrostu nacisku opinii publicznej w obu państwach na przyspieszenie zjednoczenia. Do planu Kohla ustosunkował się w Izbie Gmin Waldegrave /1 bm. w debacie nt Europy Wsch./ . Poparł go ogólnie, ale zdecydowanie podkreślił, że jest to dopiero szkic rozwiązań w sprawach, które muszą być podjęte przed zjednoczeniem. Nie jest tu możliwe szybkie działanie. Zjednoczone Niemcy muszą zaistnieć w nowej strukturze politycznej w Europie, w szczególności wolnej od NATO i UW, których rozwiązanie obecnie groziłoby destabilizacją.

Powyższe informacje wskazują na utrzymujące się w W. Brytanii zaniepokojenie perspektywą szybszego przebiegu procesów zjednoczeniowych. Wizyta G. świadczy, że RFN świadoma jest tego faktu. Zadowolenie ze stanowiska zaprezentowanego przez G. nie oznacza jednak, iż Brytyjczycy uważają, że rząd RFN jest całkowicie zdolny podjąć ewentualne wyzwania ze strony opinii publicznej.

Gertych

Otrzymują: Kiszczak, Ambroziak, Siwicki, Janiszewski, Geremek, Olechowski, Użycki, Górnicki, Rakowski, Olesiak, Skubiszewski, Kulski, Jaroszek, Miernik, Fekecz, Nowak, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 160

Londyn, 4 grudnia 1989 r.

Chargé d'Affaires Zbigniew Matuszewski do dyrektora Departamentu IV MSZ o rozmowie z minister stanu w MSZ Wlk. Brytanii Lyndą Chalker w sprawie kontaktów Polska - MFW

Szyfrogram nr 0-3001/IV
z Londynu nadany 04.12.89 g. 12.00
Rozszyfrowano 04.12.89 g. 18.40

Fekecz

Z rozmowy z L. Chalker (minister Stanu w FCO) 2 bm.

Powiedziała, że w MFW istnieje bardzo dobry klimat dla spraw polskich (stwierdza to po rozmowach w MFW z dyr. wykonawczym, z którym rozmawiała dziś rano). „Porozumienie na pewno zostanie zawarte, w treści zgodne z Waszymi postulatami”. Dodała jednak, że sprawa musi jeszcze potrwać, „zapewne dłużej, niż tego oczekujecie”. Podkreśliła, że zwłoka nie jest spowodowana brakiem dobrej woli czy rozbieżnością stanowisk, a jedynie skomplikowanym charakterem negocjowanego porozumienia. Rozumiejąc trudną sytuację Polaków, ma nadzieję na zrozumienie i wytrwałość z ich strony.

Wyraziła zadowolenie, że po serii konsultacji, rząd WB posiada obecnie znacznie lepsze rozeznanie co do priorytetów polskich potrzeb, co pozwoli – jej zdaniem – na bardziej skuteczne wykorzystanie brytyjskiej pomocy ekonomicznej.

Uwaga: Ch. Odpowiada w FCO za administrowanie funduszami na pomoc zagraniczną. Wspólnie z Waldegravem nadzoruje nowo powstały „Know-How” (w FCO).

Matuszewski

Otrzymują: Balcerowicz, Ambroziak, Czyrek, Świąćicki, Trzeciakowski, Baka, Kuczyński, Olechowski, Sarewicz, Kulski, Makarczyk, Fekecz, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Szymański

Nr 161

Londyn, 15 grudnia 1989 r.
Chargé d’Affaires Zbigniew Matuszewski do dyrektora Departamentu IV MSZ o
rozmowie z dyrektorem Departamentu Wspólnoty Europejskiej w MSZ Wlk.Brytanii
Emyrem Jones-Parrym o przebiegu spotkania ministrów spraw zagranicznych „24”.

Szyfrogram nr 0-3567/IV
z Londynu nadany 15.12.89 g. 11.30
Rozszyfrowano 15.12.89 g. 20.00

Fekecz

14 bm. odbyłem rozmowę z E. Jones – Parry (dyr. Dep. EWG w FCO, uczestniczył w spotkaniu w Brukseli 13 bm.).

Podkreślał zgodność z jaką ministrowie SZ „24” podjęli decyzje o pakiecie pomocy dla Polski: W ocenie D. Hurda, wystąpienie min. Skubiszewskiego dowodzi, iż Polska jest poważnie zaawansowana we wdrażanie nowych reguł ekonomicznych we wdrażanie nowych reguł ekonomicznych. Zdają sobie sprawę z ich uciążliwości dla społeczeństwa. Interesują się bardzo przebiegiem najbliższego posiedzenia Sejmu. Ewentualne ‘zahamowanie’ tempa reform, proponowanych przez rząd, miałyby niekorzystny wpływ na proces „umocnienia wiarygodności” Polski, którego nową fazę otwierają uzgodnienia z MFW. Zdaniem J.P., obecna sytuacja w innych państwach Europy Wsch. (deklaracje, brak konkretnych programów nie uzasadnia objęcia ich pomocą. Rozmówca nie ukrywał przy tym warunkowego charakteru naszego pakietu. W. B. będzie się opowiadała za jego poszerzeniem w miarę osiągania założonych przez rząd premiera Mazowieckiego efektów. Jest jednak oczywiste, że ich brak spowoduje odpowiednie rozważenie poziomu zaangażowania Zachodu.

Matuszewski

Otrzymują: Balcerowicz, Ambroziak, Czyrek, Świącicki, Trzeciakowski, Baka, Kuczyński, Olechowski, Niebitkowska, Misztal, Jasik, Sarewicz, Skubiszewski, Kulski, Makarczyk, Fekecz, Mąkosza, Padlewski, Rapacki, Staniszewski, Szymański